ԺԵ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4384 ՅՈՒԼԻՍ 24/6 ՕԳՈՍՏՈՍ 1900 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 11 ՐԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1318 ԺԵ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4384

درعليه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سى اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է 'գրութիւն խրկել է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 Դրշ.
» »	վեցամսեայ	70 »
» »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք.
	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փօսթայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Տեղափոխման բրքմոտարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻՑ

ՍԻԲԻՐԻ ԱՔՍՈՐԱՎԱՅՐԸ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ԿԱԼՈՒԳԱ, 5 յուլիսի

Անցեալ նամակներէս մէկում գրել էի կայսեր այն հրովարտակի մասին որով վերջացնվում էր աքսորը դէպ ի Սիբիր: Լրագիրները ընդհանուր հրճուանքով են խօսում այդ հրովարտակի մասին, որ կ'ունենայ բարեբար հետեւանք երկրի մի ընդարձակ մասի համար: Այդ յօդուածներից մինը մէջ բերում եմ որպէս նմոյշ թէ որպիսի՛ ոգեւորութիւն պատճառեց այդ լուրը մամուլին.—

Սիբիր անուան հետ կապուած է մի սարսափելի, հեռու, դաժան աքսորավայրի հասկացողութիւնը. կը լինի՞ Ռուսաստանում այնպիսի մարդ, որ չիմանայ թէ ի՛նչ բան է Սիբիրը: Մօտ երեք դար է, ինչ Ռուսաստանը այդ լայնարձակ, ցուրտ ու ամայի երկիրն է ուղարկում իր յանցաւորներին: Սիբիր գնալ — դա մի հեշտ ու կարճ փրազա է. բայց իրականութեան մէջ դա նշանակում է ոտով մի քանի հազար վերստ ճանապարհ գնալ չղթայակապ, սարսափելի տանջանքներ ու զրկանքներ կրելով: Շատերն են նկարագրել Սիբիրի աքսորավայրերը. ռուս հռչակաւոր վիպագրող Դոստոեվսկի անձամբ կրել է աքսորականի դառն վիճակը և ներկայացրել է նրան Յիշատակարան մեռեալ տնից ռոմանի մէջ: Միւս հռչակաւոր վիպագրող կոմս Տոլստոյ իր վերջին վէպի մէջ, Յարութիւն, նոյնպէս նկարագրել է աքսորականների ճանապարհորդութիւնը: Դա ականատեսի նկարագրութիւն չէ. բայց եթէ չմոռանանք որ հանճարեղ գեղարուեստագէտը ըէալականութեան ամենահզօր սիւներից մէկն է, պիտի ընդունենք որ այդ սարսափ ազդող նկարագրութեան մէջ նա հաւաքել է իրական փաստեր: Քանի քանի հազարներ են անցել այդ դաժան ճանապարհներով, քանի քանիսներն են մահ գտել Սիբիրի թանձր անտառների մէջ և ձիւնապատ դաշտերի վրայ: Այժմ այդ բոլոր տանջանքներն ու սարսափները վերացված են: Հեռագիրը հաղորդեց, որ Բարձրագոյն հրամանով ջնջված է Սիբիր աքսորելու բազմադարեան սովորութիւնը և այսուհետեւ այդ պատիժը պիտի փոխարինուի ուրիշ տեսակ պատիժներով: Դա մի շատ խոշոր բարենորոգում է Ռուսաստանի ներքին կեանքի մէջ և կ'ունենայ շատ բարի հետեւանքներ.—

«Սիբիր աքսորվելու հազարաւոր դատապարտուածներ — ասում է Կավկազ լրագիրը, — կը խաչակնքեն իրանց դէմքը և ջերմաջերմ աղօթքներ կ'անեն Թագաւորի համար, որ տիրական խօսքով ազատեց նրանց բարոյական այն ծանր տանջանքներից, որոնք կապված են անսահման երկար ճանապարհ կտրելու հետ:»

Նոր օրէնքը բարեբար ազդեցութիւն կ'անէ և մեր Կովկասի վրայ: Յայտնի է որ մեծ մասամբ Սիբիրից փախած աքսորականներն են, որոնք յետ գալով մեր երկիրը, կազմում են աւազակային խմբեր և ահ ու սարսափ տարածում խաղաղ ազգաբնակութեան վրայ: Այժմ այդ փախստականների թիւը կը պակասի, հետեւաբար և աւազակութիւնները այնքան յաճախադէպ և յանդուգն չեն լինի: Բացի դրանից կայ և մի այլ հանգամանք: Վերացված է և Անդրկովկաս աքսորվելու կարգը.—

«Ռուս աղանդաւորներին ու հերձուածողներին Անդրկովկաս աքսորելու օրէնքը կայացաւ 1830 և 1845 թուականներին, երբ Անդրկովկասը դեռ քաղաքացիականութեան չափազանց ստոր աստիճանի վրայ էր, առատ իր ազատ արքունական հողերով. այն ժամանակ Անդրկովկասը թէ այն պատճառով, որ ունէր բազմացեղ ազգաբնակութիւն և թէ այն պատճառով, որ հեռու էր կայսրութեան կենտրոնից, բոլոր յարմարութիւններն ունէր աքսորականներին տեղաւորելու համար: Իսկ երկրի ներկայ պայմաններին նայելով, աքսորականներին այստեղ ուղարկելը ոչ միայն կորցրել է ամէն մի օգտակար նշանակութիւն, այլ և դժուարացել է, որովհետեւ այդ տեսակ աքսորականների մեծ թիւ է հաւաքվել.— այսպէս, միայն Գանձակի նահանգում վերջին տասնամեակների ընթացքում բնակեցրված են աղանդաւորների մօտ 400 ընտանիքներ:»

Բայց ամէնից շատ նոր օրէնքը օգտակար և կենսատու է, ի հարկէ, Սիբիրի համար: Այդ ահագին երկիրը, որ օժտված է բնական բազմատեսակ հարստութիւններով, այժմէանից ազատվում է աքսորավայրի, յանցաւոր մարդկանց մի ահագին բազմութեան հայրենիքի անունից: Սիբիրը այժմ այն չէ ինչ էր կէս դար առաջ: Նա առաջադիմել է և առաջադիմում է. ունի համալսարան, ունի պարբերական մամուլ, իսկ մեծ երկաթուղին, որ շուտով բոլորովին պատրաստ կը լինի, կապում է նրան քաղաքակրթված մարդկութեան հետ, յատկացնելով նրան շատ կարեւոր դեր միջազգային առեւտրական յարաբերութիւնների մէջ: Այդ մտաւոր և կուլտուրական առաջադիմութեան հետ չէր կարող հաշտվել մի աքսորավայր, մի մերժված ու անիծած աշխարհ լինելու ճակատագիրը: Դարերի ընթացքում Ռուսաստանից Սիբիր ուղարկվող յանցաւորների լէգիօնները մի մեծ չարիք էին այնտեղի խաղաղ ազգաբնակութեան համար, քանի որ կազմում էին թափառաշրջիկ խմբեր, կողոպտում էին, չքացնելով կուլտուրական առաջադիմութեան ամէն մի հնարաւորութիւն: Այժմ Սիբիր է գնում հողագործ գիւղական ազգաբնակութիւնը. այժմ Սիբիրը ահագին նշանակութիւն է ստացել Մայրագոյն Արեւելքի բարդ հարցի պատճառով: Եւ միանգամայն արդարացի ու ցանկալի էր այն կարգադրութիւնը, որ վերջ դրեց աքսորին: Սիբիրի համար այսուհետեւ կը սկսվի առաջադիմութեան նոր շրջան:

ԱԲԷԼ ԱԳՐԷՍԵԱՆՑ

ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Զ.

ՓԱՐԻԶ, 28 Յուլիս

Աղեքսանդր Գ. կամուրջը.— Գեղարուեստից երկու պալատներուն հետ այս կամուրջը պիտի ըլլայ երրորդ հրաշակերտը, որոնք կանգուն մնալով Արուեստահանդէսէն յետոյ, պիտի մշտնջենաւորեն անոր յիշատակը: Կամուրջը պատմական-քաղաքական այցի մըն ալ վկան է ու մկրտուած Աղեքսանդր Գ.ի անուամբ, արուեստական արժէքին հետ ուրիշ կարեւորութիւն մըն ալ պիտի ունենայ, ու Սէնի վրայ ձգուած կամուրջներուն ամէնէն գեղեցիկը ըլլալուն միշտ ուշադրութիւն պիտի գրաւէ, ու Բարիզի գեղարուեստական զարդերէն ալ մէկը պիտի ըլլայ. հոյակապ կերտուածք մը որուն առաջին քարը դրաւ Նիքօլա Բ. Ցարը 1896ին:

Կամուրջը Գեղարուեստից երկու պալատներուն մէջ բացուած Նիքօլա Բ. աւենիւին կը միացնէ Էնվալիտի պալատին առջեւ գտնուած հրապարակին, ու պատշաճ ոճով մը շինուած ըլլալուն, անոնց հետ ներդաշնակ ամբողջութիւն մը կը կազմէ: Կամուրջը ունի 160 մէթր երկայնութիւն 40 մէթր լայնութեան վրայ, ու պողպատէ լայն բացուած միակ կամար մը կամուրջին գետին վրայ գտնուած մասը կը բռնէ 106 մէթր երկայնութեան մը վրայ, որ է գետին լայնութիւնը: Մասնագէտներու կարծիքով, Ֆրանսայի ճարտարագէտներուն յաղթական դափնի մը շահեցնելու չափ յանդուգն ծրագիր մը իրագործուած է յաջողութեամբ: Անոնց հետ ճարտարապետարուեստագէտներն ալ իրենց աշխատութեան մեծ բաժինը ունեցած են մասնակցելով անոր յարմար, գեղեցիկ զարդարանք մը տալու փափուկ ու ոչ նուազ դժուարին գործին: Կամուրջը արժած է եօթը միլիոն ֆր., որուն մէկ միլիոնը միայն զարդարանքին համար աւելի ծախսուած է:

Կամուրջին գլխաւոր զարդարանքը կը կազմեն երկու ծայրերը գտնուած կոթողները որոնք Եգիպտական հին տաճարներու առջեւ գտնուածներուն պէս, կամուրջին մուտքի երկու կողմերը կը բարձրանան, տալով անոր յատկանշիչ գեղեցկութիւն մը: Չորս կոթողներն ալ իրարու կը նմանին, առանձինն ներկայացնելով շատ սիրուն ամբողջութիւններ: Անոնց չորս անկիւններուն վրայ սիւներ դուրս կը ցցուին ու զանոնք կրող մարմարէ պատուանդաններուն ճակատի կողմի յառաջացեալ մասերուն վրայ մէկ մէկ նստած արձաններ կը ներկայացնեն Ֆրանսայի պատմական չորս կարեւոր շրջանները.—Քարլովէնկեան կամ Միջին Դարու Ֆրանսան, Արդի Ֆրանսան, Վերածնութեան Ֆրանսան ու Լուի ԺԴ.ի Ֆրանսան:

Շատ առաջ կ'որոշուի որ այս արձաններէն երկուքը ներկայացնեն Ռուսիոյ ամէնէն փայլուն պատմական երկու շրջանները, Մեծն Պետրոսի և Կատարինէ կայսրուհւոյն իշխանութեանց շրջանները, բայց յետոյ մտածելով որ քաղաքական բարեկամութիւնները իրենց վերջը ունին ու այսօր կեցցէներով զանոնք դրկաբաց ընդունող Ֆրանսացին, մղուելով քաղաքական նկատումներէ ու կիրքերէ, այս օրուան պաշտածը վաղը այրելու, այս օրուան ծափածը վաղը անարգելու վիճակին մէջ ստիպուելով գտնուիլ, նախատինք մը աւելի ընելու համար, գեղապաշտ, արուեստական առարկաները յարգող, սիրող Բարիզցին արուեստի գլուխ գործոցներն ալ խորտակելու, փշրելու չափ յառաջ պիտի կրնար երթալ. կ'որոշուի մէկ կողմի կամարին ճիշդ մէջտեղը Ռուսական զինանշանը դնելով միայն բաւականանալ:

Միջին դարու Ֆրանսան ներկայացնող արձանը, կրելով արքայական լայն, ոսկեթել բանուածքներով և կալլօ-ռոմանական ոճով վերարկու մը ու թագ մը, կը շեշտէ աւելի իշխանութեան փառաւոր շրջանը Շարլըմանի, որ իր ձեռքը կրած ծանր սուրով մը կը ցուցնէ այն ատենի զինուորական զօրութիւնը:

Այն արձանագործը որուն յանձնուած էր մարմին տալու Արդի Ֆրանսան ներկայացնող արձանին, իր առջեւ բաւական փափուկ ու դժուարին ծրագիր մը ունէր իրագործելիք: Ո՞րն է արդի Ֆրանսայի դերը, որո՞նք են զինքը որոշող, յատկանշող գիծերը. կնճռոտ ու բարդ խնդիր մը: Բայց պէտք էր որ արուեստագէտը գործին մէջէն ելլէր. ու անիկա փարելով խաղաղութեան գաղափարին, իր արտադրած գործն ալ Ֆրանսայի իր Արուեստահանդէսով կատարած խաղաղութեան գործին ներկայացումն է: Կաղնիի տերեւներով պսակուած արձան մը կը ներկայացնէ Հանրապետական Ֆրանսան որ ձեռքը ձիթենիի ճիւղ մը բռնած՝ ազգերը կը հրաւիրէ 1900ի մեծ հանդիսավայրին, ու ձախ բազկով գրկած տերեւներու մէջէն դուրս կը սլանայ Արուեստները ներկայացնող մանուկ ոգի մը:

Վերածնութեան Ֆրանսան ներկայացնող արձանը՝ վեհաշուք և ազդու կերպով մը նստած, ձախ ձեռքով վեր կ'առնէ իր վրայ ձգուած տգիտութեան դարերու պատանքը, ցուցնելով իր ճառագայթարձակ գլուխը, յաղթական գեղեցկութիւնը: ԺԶ. դարէն առաջ տիրած տգիտութեան խաւարէն յետոյ գիտութեան, գրականութեան ու արուեստներու զարթնումը, բողբոջումն է ասիկա. ու անոր մերկ ու գիրգ բազուկները կը ցուցընեն իր առողջ կենդանութիւնը: Աջ ձեռքով ալ կը բռնէ դափնիի ճիւղի մը հետ ասպետներու սուր մը: Իր ոտքերուն քով կայ երկրագունտ մը յիշեցնելով գիւտերը և աշխարհագրական խուզարկութիւնները: Արձանիկ մը և քանդակազարդ անօթ մըն ալ կը ցուցնեն Արուեստներու վերանորոգութիւնը:

Լուի ԺԴ.ի դարը ցուցնողը երիտասարդի դէմքով արձան մըն է, որ իր վրայ առած պալատական ծաղկենկար վերարկու մը և ձեռքին մէջ ունենալով շուշանածաղիկով վերջաւորուած արքայական մականը, կը ներկայացնէ անոր երկարամեայ իշխանութեան շրջանը որ ատեն գրականութիւնը ու արուեստները վերին աստիճանի կատարելութեան մը հասան շնորհիւ գրականութեան և արուեստի հզօր ներկայացուցիչներու: Արձանը ձախ ձեռքով կը բռնէ ոսկեզօծ գունդ մը որուն վրայ փառքը ներկայացնող թեւաւոր ոսկեզօծ արձանիկ մը պսակ մը երկարած կ'իջնէ:

Կոթողներու գագաթը, քսան մէթր բարձրութեան մը վրայ, դրուած են համակ ոսկեզօծ հսկայ թեւաւոր ձիեր և Համբաւը ներկայացնող ոգիներ որ անոնց սանձերը կը բռնեն. և ասոնք կրկնապատիկ փայլուն գեղեցկութիւն մը կու տան անոնց, ոսկիի գոյնով պահելով իրենց ճերմակ քարէ այդ մաքրատաշ կոթողները: Ասոնք իրենց պատուանդանին երեք երեսներուն վրայ կը կրեն նաեւ նաւու դուրս ցցուած ցռուկներ, որոնց ծայրերը նաւուն փակած նայեղներու նմանող կնոջ արձաններով կը վերջաւորին:

Ասոնցմէ զատ կամուրջին ճիշդ մէջտեղը, երկու կողմի կամարներուն կեդրոնը կ'երեւան Ջուրերու հսկայ դիցանոյշներ, ընկողմանած ու կռթնելով ցցուած զարդամասերու, որոնց մէկը կը կրէ Բարիզ քաղաքին, իսկ միւսը Ռուսիոյ զինանշանը: Առաջին խումբին մէջ, գետերու երկու դիցուհիները դէպ ի յառաջ դիրքի մը մէջ, կարծես գետին վազքը կը դիտեն ակնապիշ, աչքէ անցընելով նաեւ շոգենաւակներու երթեւեկը: Ասոնց դիցաբանական ներկայացումին փոխարէն միւսները կը կրեն ռուսական ազգային խոյրը: Ռուսական զինանշանին վրայ պիտի տեսնենք, երկգլխեան արծիւը, որ իր մէկ ոտքի մագիլներով կը բռնէ կայսերական մականը, իսկ միւսներով երկրագունտ մը: Անոր տարածած թեւերուն վրայ կան Ռուսիոյ գլխաւոր քաղաքներուն կնքադրոշմները: Կուրծքին վրայ ներկայացուած է Ս. Գէորգ, որ վիշապ մը կը զգետնէ ու զինանշանը շրջապատուած է Ս. Անդրէի կարգին մանեակով:

Առիւծէ և մանուկ ոգիներէ բաղկացած խմբանդրիներ, գեղակերտ մարմարեայ թաղարներ, մարդու գլուխներ, տղոց արձաններով չապատուած հսկայ լամբարներ, ծովային խեցիներու հաւաքածոներ, տունկեր պատշաճ տեղեր զետեղուած՝ կ'ամբողջացնեն այս գեղեցկաշէն կամուրջին զարդարանքը, որ կարելի է արուեստական արժէքի տեսակէտով իր տեսակին մէջ մէկ հատիկն է և որ հարիւրաւոր լուսավառ լամբարներու լոյսով գիշերները հմայուցիչ կերպարանք մը կ'առնէ:

Յ. ԿՈՄԻԿԵԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԻ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԱԾ

Այս անգամ ա՛լ իրականութիւն կը դառնէ երկար ատենէ ի վեր ծեծուած լեզուական կարեւոր խնդիր մը: Ֆրանսական ուղղագրութիւնը բարեփոխելու լուրջ ջանքեր կ'ըլլան: Այդ պէտքը կը զգացուէր Ֆրանսայի մէջ այն ատենէն ի վեր երբ պաշտօնապէս կազմակերպուած էր կրթութեան գործը: Ասկէ առաջ, ուղղագրութիւնը բարեփոխելու խնդիր չկար երբեք, սա պարզ պատճառով որ ուղղագրական կանոններ գոյութիւն չունէին և ամէն ոք իրեն յատուկ ուղղագրութիւն մը ունէր, զոր գրագէտներն անվիճապէս կը ճանչնային:

Եւ սակայն ուղղագրութիւնը ո և է առնչութիւն չունի Ֆրանսական լեզուին ոգիին հետ: Եւ անոնք որ նախորդ երկու դարերու մէջօրին քաջ թափանցած էին Ֆրանսական լեզուին ոգին, գրական ամէնէն գեղեցիկ էջերը գրեցին ամէնէն աւելի գեղեցիկ լեզուով և սակայն, զարմանալի չէ՞ որ ատոնք ամէնէն աւելի ուղղագրական սխալները գործած են յաչս այսօրուան Ֆրանսերէնի ուսուցիչներուն: Այս տեսակէտով, Ֆրանսական գրականութեան մեծ վարպետները այդ մասին շատ քիչ խղճամիտ էին և անց. ընդունելութեանց, յոգնակիներու կազմութեան կանոնները բնա՛ւ չէին յարգեր, բան մը որուն այսօր կը նախանձին ուսուցչական վկայագիր առնելու համար քննութիւն տուողները:

Յունվար 13 թուակիր նախարարական հրամանագրով կազմուած յանձնաժողովին տեղեկաբեր Պ. Քլէրէնի տեղեկագրին վրայ, Հանր. Կրթութեան բարձր Խորհուրդը որոշեց բարեփոխումներ ներմուծել Ֆրանսական ուղղագրութեան մէջ, ինչ որ անվերջ վիճաբանութեանց դուռ մը պիտի բանայ և շատ մը բողոքներու տեղի պիտի տայ: Անտարակոյս չէ կարելի չդրուատել այն ոգին որով Բարձ. Խորհուրդը համարձակած է նոր բարեփոխումներ մտցնել ուղղագրութեան մէջ, ինչ որ ալ ըլլայ նոր կանոններու անկատարութիւնները: Խե՛ղճ տղաքն ու օտարականները վերջապէ՛ս պիտի ազատին սա կնճռոտ, մանուածապատ ու անիմաստ կանոններէն:

Ներմուծուած բարեփոխումները կարելի է թեր ու դէմ քննադատել, ոմանք պիտի պնդեն թէ անոնք արմատական դարման մը չեն բոլոր դժուարութեանց և ա՛լ աւելի պիտի կնճռոտեն գրելու արուեստը. հարկ էր ա՛լ աւելի ուժեղ ու յանդուգն ճիգ մը ընել դէպի անհրաժեշտ բարեփոխումները: Բայց ինչ որ անհերքելի է, սա է թէ քերականական խժաբանութեանց (chinoiseries) առաջին հարուածն է որ կը տրուի այս անգամ: Միայն թէ Հանր. Կրթութեան բարձր. Խորհուրդը պէտք է որոշապէս ճշդէ այդ նոր բարեփոխումները:

Այդ նոր բարեփոխումներուն երկար ցանկը հոս առաջ չպիտի բերենք, որոնք Ֆրանսերէն քերականութիւնը կը փոխեն, ուղղագրութիւնը կը հեշտացնեն, ջնջելով անտրամաբանական կանոններ, ինչ որ գերազանցապէս պիտի նպաստէ Ֆրանսերէն ճկուն ու սիրուն լեզուին տիեզերականութեանը, որ ոմանց կարծիքով կորսնելու վրայ էր այլ և այլ պատճառներով:

Զ. Ն.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չինու դէպքեր

ԲԷՔԻՆԻ ՄԷՋ

Լոնտոնի լրագիրները երեքշաբթի օրուան իրենց թիւին մէջ հրատարակած են Բէքինէն յուլիս 21 թուականով հեռագիր մը ծանուցանող թէ օտար դեսպանատուները առաջին անգամ ըլլալով յուլիս 18ին դուրսէն լուր առեր են թէ օգնութեան համար ղրկուած արշաւախումբը չէ յաջողած, որով պաշարումը աւելի վտանգաւոր հանգամանք մը ստացեր է: Չինու արտաքին գործոց նախարարութիւնը յուլիս 19ին յարաբերութիւնները խզեր և 20ին պատերազմ հրատարակեր է: Բրիտանական դեսպանատան մէջ ոչ-պատերազմիկ չորս հարիւր հոգի կը գտնուէին: Հազարաւոր փախստականներ իշխանին պալատը ապաստանած են: Քսանըվեց օր տեւող սաստիկ յարձակումներէ ետքը, յուլիս 17ին զինադադար մը սկսեր է: Մինչեւ այդ թուականը գիշեր մը վեց ժամ շարունակ սաստիկ ռմբակոծութիւն կատարուեր է. Չինացիները չորս անգամ փորձեր են այրել բրիտանական դեսպանատունը և վերջապէս Հանլինի քոլէժը քանդուեր է: Միայն Չինացիներուն վատութիւնը արգելք եղեր է յարձակման մը յաջողելուն: Մինչեւ հիմա մեռած են 11 Ֆրանսացիներ, 5 Անգլիացիներ, 7 Ամերիկացիներ, 7 Իտալացիներ, 4 Աւստրիացիներ, 4 Ռուսեր, 10 Գերմանացիներ, 10 Ճաբոններ և 9 Չինացի քրիստոնեաներ: Վիրաւորներուն թիւն է 31: Լրագրի երեք թղթակիցներ վիրաւոր են. երկու հազար Չինացիներ սպաննուած են: Ամերիկացիները ամուր դիրք մը կը գրաւեն՝ քաղաքին պարիսպին վրայ: Տակաւին բաւական պաշար կայ. հիւանդանոցները լաւ վիճակի մէջ են. ամէն մարդ ջլատուած է անընդհատ աշխատութենէ: Հրամանագիրները Պօքսըրները կը գովեն և միսիոնարները կը հրաւիրեն հեռանալ երկրին ներսէն. նաեւ կը պատուիրեն բոլոր փոխարքաներուն օգնել Բէքինի: Յուլիս 18ի հրամանագիրը, սակայն, կը պատուիրէ պաշտպանել օտարականները և կը խոստանայ հատուցումներ: Չինու կառավարութեան այս ընթացքին պատճառ եղած է եւրոպական բազմաթիւ զինուորներու Չին հասնիլը:

—Բէքինէն յուլիս 27ին Թիէն Ձին հասած սուրհանդակ մը՝ հետը բերելով Անգլիոյ, Ամերիկայի, Գերմանիոյ ու Ճաբոնի դեսպաններուն գիրերը. նաեւ անհատական զանազան նամակներ որոնք արդէն ծանօթ լուրերը կը հաղորդեն: Սուրհանդակը կ'ըսէ թէ ճամբաները շատ գէշ վիճակի մէջ են և թէ բազմաթիւ Չինացիներ կան այդ կողմերը: Ամերիկեան դեսպան Պ. Քօնկըրի մէկ նամակը կ'ըսէ թէ յուլիս 16ին, գոյացած համաձայնութեան մը վրայ, յարձակում չէ կատարուեր: Պ. Քօնկըր կը յարէ.— «Պաշար ունինք, բայց ռազմամթերքը քիչ է: Եթէ ռմբակոծութիւնը շարունակուի, ինչպէս առաջ եղաւ, պիտի չկրնանք երկար ատեն դիմանալ, որով ամէնքս ալ պիտի ջարդուինք: Կը յուսամ թէ օգնութիւնները շուտով կը հասնին: Վիճակնիս աղէկ է. ապահովութեան մէջ ենք:» Այս վերջին խօսքեր աւելի Պ. Քօնկըրի ընտանիքին ուղղուած են:

Սըր Ռոպէ՛ Թ. Հարթ, Չինու մաքսատանց գործակալը, կը գրէ թէ ինք ու ընտանիքը ողջ առողջ են: Միսիոնարները կ'ըսեն թէ Բէքինի և Թունկ-Շանի բոլոր Ամերիկացիները Բէքինի մէջ ապահովութեան տակ են, բայց միսիոնարներուն բոլոր ստացուածքները քանդուեր են:

Մասնաւոր նամակ մըն ալ, առանց թուականի, սա տեղեկութիւնները կը հաղորդէ.— «Երէկ, պատգամաւոր մը, Անգլիոյ դեսպանին բերաւ Եունկ-Լուի մէկ նամակը, որ կը հարցնէր Անգլիոյ դեսպանին թէ զինադուլի մը կը հաւանի՞: Սըր Քլօտ Մաքտոնալտ հաստատական պատասխան տուաւ, բաւական է որ ռմբակոծութիւնը դադրի և Չինացիները չմօտենան դեսպանատուններուն: Ռմբակոծութիւնը հիմա դադրած է. կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ: Բաւական մթերք ունինք, որ կը բաղկանայ բրինձէ և ձիու միսէ: Մեծ վտանգ մը կայ այն ալ սա պարագան է թէ Թիէն-Ձինի մէջ յաղթուած Չինացիները կարելի է Բէքին մտնեն: Ամերիկացիները յուլիս 3ին գիշեր ատեն փորձե-

—)(16)(—

ՄԱՔՍ ՆՈՐՏԱՈՒ

ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐՕՐԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դ.

ԼԱՒԱՏԵՍՈՒԹԻ՞ՒՆ ԹԷ ՅՈՌԵՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ասիկա նուրբ գեղարուեստասիրութիւն մըն է (dilettantisme), մտաւորական ազնուութիւն մը որով մարդ կը տարբերի հասարակ ժողովուրդէն: Ճաշակնին ապականուած մարդերուն քով, մտածումին գռեհկութիւնը այտերուն գունատութեանը չափ շահեկան կը համարուի: Տխուր են, արթընցնելու նպատակով սա գաղափարը թէ շատ մը բաներ ապրած են ու տարօրինակ բաներ, և թէ շատ մը խածատիչ դէպքերու դիւցազնը եղած են: Կը հառաչեն ու կը հեծեն, հաւատացնելու համար թէ անդամներն են գերազնօրէն ազնուապետական փոքրիկ մասունին որ գիտակ է ցաւին եղիսեան գաղտնիքներուն: Այս տեսակ յոռետեսներու հետ մարդ միայն իր ժամանակը կը կորսնցնէ վերլուծումներով:

Յոռետեսութիւնը աշխարհիս անզուգական հրաշալիքը անուանեցի, և ատով ուզեցի ըսել թէ ան երեւակայութեան յաղթանակ մը կը ներկայացնէ իրականութեան վրայ, ու նշան մը մտքի կարողութեան՝ բնութիւնը ընդգրկելու իր քաքրիսէն հնարուած կերպարանափոխութիւններուն մէջ: Ինչպէս որ վայելչաձեւ ծառերուն գագաթները կը պահանջէ որ կենդանիներու ու ճարտարապետութեան անբնական ձեւերովը աճին, ինչպէս որ ջրհաններու միջոցաւ, հակառակ իր ողջամիտ ընտրողութիւններուն, ջուրը կը ստիպէ լերան վրայ հանել, ասանկ ալ այն իրողութիւններէն, որ պէտք էին թելադրել իրեն ամէնէն գեղեցիկ մտածումները, աշխարհի մթամած յղացում մը կը հանէ, ու իր յոռետեսութիւնը կը մտցնէ բնութեան մէջ որ, իր ծաղիկներուն բոլոր բաժակներէն ու իր թռչուններուն բոլոր կոկորդներէն կը հնչեցնէ ու կը հաչակէ լաւատեսութիւնը:

Որովհետեւ այդպէս է որ կ'ընէ բնութիւնը, ու, զայն լսելու համար, նոյն իսկ պէտք չէ մասնաւոր ուշադրութեամբ մը մտիկ ընել, անոր համար որ իր ձայնը դէպ ի ներս կը թափանցէ, նոյն իսկ եթէ ականջները խցուած ըլլան սքօլաստիքի ու խրթող բամպակով: Նախնական (primordial) բնազդը որ մարդուն բոլոր մտածումներուն ու բոլոր գործքերուն մէջ կայ ու կը մնայ և որ կը պատէ իր ամբողջ կեանքը, լաւատեսութիւնն է: Զայն արմատախիլ ընելու ամէն փորձ անօգուտ է, պարապ է, որովհետեւ ճիշդ և ճիշդ ան մեր անձին կամարին բանալին է, ու ան մեր անձին հետ միայն կրնայ ջնջուիլ:

Երբ շատ մօտէն քննենք յոռետեսութեան գլխաւոր տրտունջները, կը տեսնենք որ առաջ կու գան ունայնամիտ ինքնահաւանութեան մը յանձնապաստանութենէն, ու կը նմանին միլիոնատէրի մը հոգերուն զոր իր հարստութիւնները կը պատճառեն իրեն: Ինչպէ՞ս: Տժգոհ է՞ք միթէ տիեզերքին նպատակի չգոյութենէն, կամ, աւելի ճիշդ մարդուն համար նպատակ մը ճանչնալու անկարողութենէն: Բայց այս դժգոհութիւնն իսկ ապացոյց մը չէ՞ միթէ այն բարձր զարգացումին որուն հասած է մարդկային միտքը, և թէ զուարթանալու պատճառ մը չունի՞նք միթէ անով որ մեզի տրուած է: Մտածումի ի՛նչ առողջութիւն և ի՛նչ կորով կ'ենթադրէ նոյն իսկ բնութեան վախճանական նպատակին հետ յարաբերութիւն ունեցող հարցը: Հորիզոնի ի՛նչպիսի լայնութիւն մը պէտք է ըմբռնելու համար միայն ատանկ առեղծուածներ: Եւ ի՛նչ գեղեցիկ տեսակէտներու պէտք է բարձրացած ըլլայ մտքը, ի՛նչ գոհունակութիւններ և մտաւորական ի՛նչ բերկրանք պէտք է զգացած ըլլայ իր ճամբուն մէջ, հասնելէ առաջ դէպի այն բարձրակէտը, ուր կը կարծէ ինքզինքը լրջօրէն ընդունակ սահմանելու տիեզերքը, իրեն առջեւ և ընդհանուր, տեսուչի մը իշխանութեամբը ըսելու իրեն. «Դուն պէտք է շինուած ըլլաս յատակագծի մը համեմատ. ես կուզեմ ճանչնալ այդ յատակագիծը, որպէս զի իմ քննադատութիւնս ընեմ անոր մասին:»

Թարգմ. Գ. Ե.

(Շարունակելի)

ցին դուրս ելլել. անոնցմէ հարիւրապետ մը թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ։

—Բէքինի ճարոնական դեսպանատան զինուորական կցորդին յուլիս 22 թուական մէկ նամակը Թիէն-Ձին հասեր է յուլիս 27ին։ Զինուորական կցորդը այդ նամակովը կ'ըսէ.

«Ամէնքս ալ անհամբերութեամբ կը սպասենք օգնութեան բանակին հասնելուն։ Երբ պիտի ժամանէք։ Յունիս 13էն ի վեր բոլոր դեսպանատուները պաշարուած են և յունիս 20էն ի վեր չինացի զինուորները գիշեր ցորեկ մեր վրայ կը յարձակին։ Գերագոյն ճիգով մը տակաւին կը դիմադրենք. ամէն օր կը սպասենք օգնութեան բանակին հասնելուն. եթէ մինչեւ ութ օր մեզի օգնութեան չհասնիք, հաւանական է որ ալեւս երկար ատեն կարող չըլլանք դէմ դնել։ Կայսրը և մայր կայսրուհին տակաւին Բէքին կը գտնուին։ Օգնութեան զինուորները հասնելէ առաջ, անոնք Թուան-Շօ-Շան պիտի երթան։»

ՉԻՆՈՒ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն յուլիս 31 թուականով.— Սպայակոյտին ստացած տեղեկութիւններուն նայելով, հազար հինգ հարիւր զինուորներ կը հաւաքուին՝ Մուըլուի կայարանին մօտ։ Օրլով զօրավարը Ապակայթիի մօտ սահմանագլուխը անցաւ։ Չինացիները կը փախչին Սախարովի զօրախումբին առջեւէն, որուն ձեռքը թողած են Քրուբի հինգ թնդանօթներ։ Մոնկոլեան զինուորները կը համախմբուին Թալիի, Քէրուլէնի, Սայնուշէնի և Ուլեասութայի մէջ։ Անոնք նախնական զէնքերով զինուած են։ Քաշկանի հիւպատոսը կը ծանուցանէ թէ կացութիւնը շատ տագնապալից է։ Չինական վարչութեան ապօրէն ընթացքը աւելի կ'ընդարձակէ շարժումը, որուն կը մասնակցին նոյն իսկ կանոնաւոր զինուորները։

—Հոնկ-Քոնկէն կը հեռագրեն թէ բրիտանական յածաւորակ մը Հայ-Նան կղզին գացեր է՝ օտարականները պաշտպանելու համար։ Անգլիական Ռոպին թնդանօթակիրն ալ Ու-Չէու կը գտնուի՝ Սի-Քիանկի վրայ։ Անգլիական հիւպատոսը տեսնուեր է կառավարիչին հետ որ յայտարարեր է թէ հազարի չափ զինուորներուն կը սպասէ որոնք օտարականները պիտի պաշտպանեն։ Ֆրանսական լրագիրները կ'ըսեն թէ Ու-Չէու, Քուանկ-Սիի մէջ գտնուելուն հետեւանքով, մասնաւոր կարեւորութիւն մը ունի ֆրանսական կառավարութեան համար։

—Անգլիական հետեւակներու Բ. կիսաբաժինը հրաման ստացաւ Հոնկ-Քոնկ ցամաք ելլել, իբրեւ շրջուն զօրախումբ մը գործելու համար՝ Չինու որ կողմն ալ ըլլայ։ Կ'ըսուի թէ բրիտանական իշխանութիւնները որոշեր են ցրուել Հոնկ-Քոնկի անգլեւչինական զօրագունդը, եւ անոր զինուորները փոխադրել հնդկական զօրագունդը որ Հոնկ-Քոնկի պահպանութիւնը կը կատարէ։ Քանթոնի մէջ անդորրութիւն կը տիրէ։

—Նիու-Չուանկէն լուր հասած է Շանկայ յուլիս 27 թուականով թէ, յուլիս 26ին Ռուսերը Չինացիներուն վրայ յարձակեր են օտար սեպհականութիւններէն դուրս. ճակատամարտը տեւեր է մէկուկէս ժամ։ Չինացիները հեռացեր են իրենց պատնէշներէն և Ռուսերը պահ մը զանոնք հալածելէ ետքը, իրենց տեղերը վերադարձեր են։ Չինացիները կ'ըսեն թէ իրենք յաղթած են։ Ռուսերը ունեցեր են չորս վիրաւոր։ Չինացիներուն կորուստն է վեց մեռեալ և տասը վիրաւոր։ Առեւտրական բոլոր տուները փակուեր են։ Հաստատուած չէ այն լուրը թէ Ռուսերը գրաւած ըլլան ամրոցը։

—Հոնկ-Քոնկի կառավարիչը չորեքշաբթի օրը այցելութիւն տուաւ Իտալացի ծովակալին և Ումպէրթօ թագաւորին մահուանը համար ցաւակցութիւն յայտնեց։ Հինգշաբթի օրը Կաթոլիկներու մայր եկեղեցին մէջ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ։

—Քանթոնի մաքսաւորները չինական նաւ մը գրաւեցին որ երկու հազար հրացան և մեծ քանակութեամբ ռազմամթերք կը փոխադրէր։

—Քուլճայի Ռուս հիւպատոսը հեռագրեր է յուլիս 27 թուականով թէ Ծիան-Ծոնի Չինացիները հրաման ստացեր են սպաննել բոլոր Ռուսերը և պատրաստուեր ալ են, բայց Խազախներուն ժամանումը արգելք եղեր է։

ԱՆԳԼ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին երեքշաբթի օրուան նստին մէջ Պ. Բէմպըլ Պէնըրմէն հարցուց թէ արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդականը Բէքինի դեսպանատուներու մասին ուրիշ լուրեր ունի՞։ Պ. Պրոտրիք պատասխանեց թէ կառավարութիւնը ուրիշ ո՛ և է հեռագիր չէ ստացած բաց ի Սըր Քլոտ Մաքտոնալտի հեռագրէն, որ երկուշաբթի իրիկուն հրատարակուեցաւ։ Պ. Նէյպուրկ հարցուց թէ նկատի առնելով Սըր Քլոտ Մաքտոնալտի նամակը, դաշնակից զօրագունդերը չէի՞ն կրնար յառաջխաղացում մը կատարել, առանց սպասելու հրամանատարի մը անուանման և թէ հակառակ պարագային Ճաբոնցիները կրնայի՞ն միակ յառաջխաղալ։ Պ. Պրոտրիք պատասխանեց թէ զօրավար Կէյզլի կողմէ ընդունուած վերջին տեղեկութիւնները ցոյց կուտային թէ այս վերջինը կը պատրաստուէր անմիջական յառաջխաղացման և թէ զօրավարը յոյսը դրած էր դաշնակից բանակներու գործակցութեան (բուռն ծափահարութիւններ)։ Պ. Հէտտէրուիք հարցուց թէ Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը իր հաւանութիւնը տուա՞ծ է Սըր Հանրի Պլէքի ընթացքին, որ պատուոյ պահակագունդ մը տուած էր Լի-Հունկ-Չանկի, երբ այս վերջինը Հոնկ-Քոնկէն կը մեկնէր։

Պ. Պրոտրիք պատասխանեց թէ այդ մասին ո՛ և է տեղեկագիր չէ ստացած, հետեւաբար չի գիտեր թէ ի՛նչ անցած դարձած է։

ԼԻ-ՀՈՒՆԿ-ՉԱՆԿԻ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Շանկայ, 31 յուլիս.—Ոչ-պաշտօնական այլ լաւատեղեակ աղբիւրէ կը ծանուցանեն թէ Լի-Հունկ-Չանկ հեռագիր մը ստացած է այսօր, Բեդերսպուրկի չինական դեսպանին միջոցաւ, որուն մէջ դեսպանը ակնարկութիւն կ'ընէ երկար ատենէ ի վեր Ռուսիոյ և Չինու միջեւ գտնուող լաւ յարաբերութեանց և կը յայտարարէ թէ Չինաստան եթէ հաշտաբար դիրք մը բռնէ և դեսպանատանց վրայ եղած յարձակումները արգիլէ, ձեռքին եկածը պիտի ընէ նպաստաւոր պայմանաժամ մը ձեռք ձգելու չինական գործերը կարգադրելու համար։ Լի-Հունկ-Չանկ յուսահատած է հիմա և նամակ մը ղրկած է Չինու կայսեր, ըսելով թէ հիւանդ է և չի կրնար նպաստաւոր կերպով բանակցիլ Շանկայի մէջ և ո՛չ ալ մայրաքաղաք դառնալ։ Կը խնդրէ որ Բէքինի օտար դեսպանները մինչեւ Թիէն-Ձին հսկողութեամբ տարուին և բոլորովին արգիլուի միսիոնարներու և չինացի քրիստոնեաներու սպանութիւնը։

ՉԻՆԿ ՓՈԽԱՐՔԱՆ

Բէքինի պելճիքական դեսպանատան պաշտօնեաներէն Պ. տը Քառթիէ որ Շանկայ կը գտնուի, չորեքշաբթի օրուան թուականով հեռագրեր է Պելճիքայի արտաքին գործոց նախարարին թէ Չինկ փոխարքան հիմա կը ծանուցանէ որ Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդը արգիլած է ծածկագիր հեռագիրներու փոխանցումը և թէ բոլոր հեռագիրները պէտք է սովորական լեզուով գրուին։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆԸ

Նուան-Շի-Քայ հեռագրեր է Շանկայի անգլիական հիւպատոսին թէ իր նամակը յանձնուած է Սըր Քլոտ Մաքտոնալտի, որուն պատասխանը յուլիս 25ին Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդին յանձնուեր է Շանկայ ղրկուելու համար։

ԴԷՊ Ի ԲԷՔԻՆ

Թայմզ չորեքշաբթի օրուան իր թիւին մէջ սա տեղեկութիւնները կը հաղորդէ միջազգային զինուորներուն դէպ ի Բէքին ճամբայ ելլելէն առաջ տեսնուած պատրաստութիւններուն վրայ.— Կէյզլի զօրավարը յուլիս 28ին Թիէն-Ձին հասաւ։ Բազմաթիւ նոր զինուորներ Թաքու ցամաք ելան։ Դէպ ի Բէքին յառաջանալու որոշումը վերջնական է։ Ռուսերուն և Ճաբոնցիներուն յառաջապահները մինչեւ Բէյթփանկ գացին։ Ճաբոնցի զօրավար Եամաքաչի կը յուսայ երեք օրուան մէջ գրաւել Եանկցուն։

—Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանը չորեքշաբթի օրը Լորտ Սոլզպէրիի հետ տեսակցութիւն մը ունեցեր է՝ միջազգային զինուորներու դէպ ի Բէքին յառաջանալու խնդրին վրայ։ Ամերիկեան դեսպանը հաղորդեր է իր կառավարութեան որոշումը, որ է առանց ընդհանուր հրամանատարին անուանմանը սպասելու, անմիջապէս քալել Բէքինի վրայ։ Լորտ Սոլզպէրի պատասխաներ է թէ Անգլիոյ կառավարութիւնն ալ նոյն որոշումը տուած է. յարմար դատուեր է որ միւս տէրութիւնները եթէ չհամակերպին, անգլիական ու ամերիկեան զինուորները սկսին յառաջխաղացութիւնը։ Այդ պարագային անգլիական զօրավար մը պիտի վարէ ընդհանուր հրամանատարութիւնը և ամերիկեան զօրավար մըն ալ երկրորդ հրամանատար պիտի ըլլայ, սակայն ինչպէս ծանոյց հեռագիրը, բոլոր տէրութիւններն ալ համակերպած են և ընդհանուր յառաջացումը սկսած է։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Շապարովսք, 4 օգոստոս.—Ռուս զինուորները անցան Ամուրը և ետ մղեցին Չինացիները, մեծ կորուստներ պատճառելով անոնց։ Ռուսերը գրաւեցին Սաքալինը և ձեռք անցուցին մեծաքանակ ռազմամթերք։

Լոնտոն.—Լրագիրները Շանկայէն հեռագիր մը կը հրատարակեն՝ ծանուցանող թէ Ռուսերը պարտութիւն մը կրելով Նիու-Չուանկի մօտ, պարտաւորուեր են թողուլ այդ քաղաքին երկաթուղին։

Բօրթ-Արթուր.—Թաշիջովի մէջ Ռուսերը պաշարուած են 40,000 Չինացիներէ։ Ամուրի վրայ ռուսական չորս շոգենաւեր խորտակուեցան կամ վնասուեցան՝ Չինացիներուն կողմէ կատարուած ռմբակոծութեան հետեւանքով։

Բեղերսպուրկ.—Շանկայէն կը հեռագրեն Ռուսիոյ Հեռագրական Գործակալութեան.—Պոքսըրները քանդեցին ...ի (տեղին անունը աւրուած է) միսիոնարական հաստատութիւնները՝ և սպաննեցին միսիոնարները։ Պոքսըրները մեծ թիւով կը հաւաքուին Եանկ-Չէ-Քեանկի երկայնքը։ Անգլիական զինուորներուն և միւս ազգերու զինուորներուն միջեւ անհամաձայնութիւն կը տիրէ։

Բարիզ.—Ֆրանսացի Քուռպէօլ ծովակալին և Թիէն-Ձինի հրամանատարին հեռագիրները Բէքինի վրայ յառաջխաղացութիւն չեն ծանուցաներ և մօտալուտ ալ չեն նկատեր։

Պերլին.—Չէ-Ֆուէն օգոստոս 2 թուականով կը հեռագրեն Վոլֆ գործակալութեան.—Շան-Թունկի կառավարիչը այսօրուան թուականով կը հեռագրէ թէ Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդէն յուլիս 30 թուականով նամակ մը ստացած է՝ ծանուցանող թէ Բէքինի օտար դեսպանները ողջ առողջ են։

Լոնտոն.—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց խորհրդականը յայտարարեց թէ Անգլիան ընդդիմացած է Չինու բաժանման և թէ ապագային համար ալ Չինու կառավարութիւնը Չինացիներէ պէտք է կազմուի։ Երեսփ. Ժողովը ընդունեց յաւելուածական վարկերը։

—Շանկայէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ Չինացիները նորէն կը յարձակին Բէքինի օտար դեսպաններուն վրայ։

—Բէքինի օտար դեսպաններէն տակաւին լուր չկայ։ Զանազան հեռագիրներ կ'ըսեն թէ դեռ քրիստոնեաները կը սպաննուին և թէ այդպէս պիտի շարունակէ եթէ Տէրութիւնները չփութացնեն օգնութեանց առաքումը։

Բարիզ.—Չինացիները, կատաղի ճակատամարտէ մը յետոյ, ետ մղեցին Ճաբոնցի հետազօտիչներ։

ՄԱՀ
ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ

Իտալիոյ Խորհրդարանը, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, այսօր կը գումարուի։ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը կարճ բանախօսութիւն մը պիտի ընէ։ Խորհրդարանը ուրիշ նիստ մը ընելով պիտի վաւերացնէ արքայական տարեթոշակը, ինչպէս նաեւ մայր թագուհիին թոշակը։

—Կ'ըսուի թէ Մարկարիթա մայր թագուհին ժամանակ մը Սթրէզա պիտի բնակի՝ իր մօրը՝ Ճէնովայի դքսուհիին մօտ։

—Լորտերու Ժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ Լորտ Սոլզպէրի յուզեալ շեշտերով խօսեցաւ Ումպէրթօ թագաւորին մահուան պարագաներուն վրայ և առաջարկեց որ ցաւակցութեան ուղերձ մը ղրկուի Մարկարիթա մայր թագուհիին։ Երեսփ. Ժողովին մէջ ալ, ինչպէս ծանուցինք, Պ. Պալֆուր միեւնոյն առաջարկութիւնը ըրաւ։ Երկու Ժողովներն ալ ընդունեցան եղած առաջարկութիւնը։

—Մարկարիթա թագուհիին՝ արքայական գերդաստանին հետ՝ իր ամուսնոյն դագաղին պիտի հետեւի մինչեւ Հռոմ։

—Միլանի Բէռսակլիէռանցա լրագիրը հանգանակութեան մը ձեռնարկած է Ումպէրթօ թագաւորին համար արձան մը կանգնելու նպատակով։

—Միլանի կարտինալ-արքեպիսկոպոսը, չորեքշաբթի օրը, արքայական ամարանոցը գնաց և քսան վայրկեանի չափ մնաց Մարկարիթա թագուհիին մօտը, որ զայն առաջնորդեց թագաւորին մահճին գտնուած սրահը։ Կարտինալ-արքեպիսկոպոսը հոն աղօթեց թագուհիին և իշխաններուն հետ. յետոյ մասնաւոր աղօթք մը կատարեց դագաղին վրայ։

—Ումպէրթօ թագաւորին մահուան արձանագրութիւնը երեքշաբթի օրը խմբագրուեցաւ թագաւորին ննջասենեակին մէջ։ Իբրեւ վկայ ստորագրեցին տը Ռուտինիի մարքիզը, արքայական պալատան նախկին նախարար Պ. Ռաթածծի, Ծերակոյտի դեր-նախագահ Պ. Ֆինալի իբրեւ արձանագրութեան պաշտօնեայ, և նախարարապետ ու ներքին գործոց նախարար Պ. Սարաքքօ՝ իբրեւ արքունեաց նոտար։

— Ումպէրթօ թագաւորին դէմքը փոխուած չէ, աչքերը բաց են. կէս ժպտուն է, կարծես կը քնանայ։ Ումպէրթօ թագաւորը մեռած ատեն ձեռքը կուրծքին դնելով «բան մը չէ» ըսեր է։ Կառքը երեք վայրկեանէն գացեր է մարմնամարզի Ընկերութեան կեդրոնատեղիէն մինչեւ արքայական ամարանոցը։ Մարմինը դրուած է թագաւորին սովորական անկողնին վրայ և ծածկուած է սպիտակ պարզ պատանքով մը։ Թուրինոյի կոմսը, պալատական սպայ մը և Բոնցիօ, Վալիա ու Մարնոնի զօրավարները սրահակի պաշտօն կը վարեն դագաղին շուրջը. ներկայ է նաեւ արքունեաց երէց Տ. Պիկուան։

—Ումպէրթօ թագաւորին յուղարկաւորութիւնը հինգշաբթի օրը պիտի կատարուի։ Նոյն օրը Իտալիոյ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի։

—Հանգուցեալ Ումպէրթօ թագաւորը, կիրակի իրիկուն, մարմնամարզի Ընկերութեան մրցանակաբաշխութեան հանդէսին ներկայ գտնուած ատեն բանախօսութիւն մը արտասանեց ըսելով. «Մեծ հաճոյք մըն է ինծի համար իմ ժողովուրդիս մէջ գտնուիլ՝ Մոնցայէն այսչափ երկար ատեն բացակայ մնալէս վերջը։» Ասոնք եղան վերջին բառերը զորս Ումպէրթօ թագաւորը հրապարակաւ արտասանեց։

—Նախարարապետ Պ. Սարաքքօ և նախարար Պ. Պ. Ծիանթուրքօ և Ֆինալի, որոնք Մոնցա գացած էին՝ թագաւորին մահուան արձանագրութիւնը պատրաստելու, կ'ըսեն թէ Մարկարիթա թագուհին հոգւոյ մեծութիւն ցոյց տուած է՝ համակերպութեամբ և հաստատամտութեամբ տանելով իր դառն վիշտը. նաեւ հրամաններ տալով, կարգադրութիւններ ընելով և ուղղակի պատասխանելով իրեն ուղղուած հեռագիրներուն։

—Աօսթէի դուքսը որ չափազանց կը սիրէր Ումպէրթօ թագաւորը, երբ Մոնցա հասաւ, մեռելին անկողնին վրայ ինկաւ, գրկեց մարմինը և քանի մը ժամեր արտասուելով անխօս մնաց։

—Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը երբ առաջին անգամ ընդունեց նախարարները, իր վիշտին արիութեամբ տոկացողի մը երեւոյթը ունէր։ Յուզուած և հաստատուն ձայնով մը խօսեցաւ նախարարներուն հետ՝ վայրկեան մը իսկ տկարութիւն ցոյց չտալով։ Վիքթօր Էմմանուէլ, երբ առանձին կը մնայ, միշտ կուլայ։

—Ֆրանսական կառավարութիւնը արտասովոր պատուիրակութիւն մը պիտի ղրկէ Հռոմ՝ Ումպէրթօ թագաւորին յուղարկաւորութեանը ներկայ գտնուելու համար։ Այդ պատուիրակութեան պետը պիտի ըլլայ 14րդ զօրաբանակին հրամանատար Ջէտէ զօրավարը։

—Մոնցա, ուր ամառները կը բնակէին Ումպէրթօ թագաւորը և Մարկարիթա թագուհին, Հռոմայեցիներուն հին Մոնկոնթիան է։ Բաւական մեծ ու գեղեցիկ քաղաք մըն է. ճարտարարուեստը ծաղկած է. ունի 25,000 բնակիչ։ Միլանէն 17 քիլոմէթր հեռուն կը գտնուի։ Միլանցիները ամառը Մոնցա կ'երթան զբօսական պտոյտի և զովանալու համար։ Մոնցայի մէջ կայ հիանալի մայր եկեղեցի մը՝ մեծ վարպետներու նկարներովը զարդարուած։ Պալատը ԺԸ. դարուն շինուած է Աւստրիոյ Ֆէրտինանտ արքիդուքսին հրամանով. յատակագիծը և նկարը պատրաստած է Բիէրմարինի։ Լայնատարած բակի մը մէջտեղ կը բարձրանայ շէնքին գեղատեսիլ ճակատը։ Ներքին մասը զարդարուած է Աբբիանիի որմնանկարներով և Կոծծիի, Թրուպալէրիի ու Սանքուիրիքոյի նկարներով։ Սքանչելի պարտէզներ կան. նաեւ բազմաթիւ ածեր որոնք տեղական ու օտար տունկերու թանկագին հաւաքածոյ մը կը պարունակեն։ Դարաստանը նշանաւոր է իր տարածութեամբը, անտառներովը և պորմերովը։ Պատերով շրջապատուած է և ունի լայն ու գեղեցիկ ճամբաներ։ Եւրոպայի գրեթէ բոլոր վեհապետները Մոնցա երթալով այցելութիւն տուած են Իտալիոյ վեհապետներուն. հոն շատ մը բանակցութիւններ կատարուած և դաշնագրութիւններ կնքուած են։

—Մոնցայէն կը գրեն օգոստոս 1 թուականով.

«Իրիկուան ժամ 6էն ի վեր քաղաքը մեծափառ երեւոյթ մը ունի։ Հեծեալ զինուորներ շրջուն պահակութիւն կ'ընեն։ Ժամ 6.36ին հասաւ արքայական ամոլը բերող կառախումբը։ Կայարանը կը գտնուէին Աոսթէ դուքսը, Օրբրթոյի դուքսը, Ճէնովայի Ֆէրտինանտ իշխանը, Ումպէրթօ թագաւորին թիկնապահ Բոնչիվալիա զօրավարը և երկու երեսփոխաններ, նոյնին վեհափառութիւնները ընդունելու համար։ Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը և Էլէնա թագուհին վակոնէն վար իջան՝ շատ յուզուած, և երկու կարգի վրայ բարեւի կեցած զինուորներու մէջտեղէն անցնելով գացին արքայական ամարանոցը, ուր ընդունուեցան Ճէնովայի դքսուհիին, Բօրթուկալի Մարիա-Բիա մայր թագուհիին և Քլոթիլտ ու Լէթիթիա իշխանուհիները՝ ամէնքն ալ սուգի հագուստով։ Մայր թագուհիին և թագաւորին ու թագուհիին հանդիպումը շատ սրտաճմլիկ տեսարան մը պարզեց։ Մարկարիթա թագուհին իր որդին գրկելով «Զաւակս, սիրելի զաւակս» կը պոռար, հեծկլտալով։ Վիքթօր Էմմանուէլ մօրը ձեռքը համբուրելով զայն առաջնորդեց իր կնոջը մօտ և յետոյ երեքն ալ գացին Ումպէրթօ թագաւորին մարմինը գտնուած սրահը։ Վիքթօր Էմմանուէլ, առանց բառ մը արտասանելու, իր հօրը ձեռքը ու ճակատը համբուրեց և հրաւիրեց Էլէնա թագուհին միեւնոյնը ընելու։

—Աւասիկ Գերմանիոյ Կայսեր կողմէ Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորին ուղղուած հեռագիրը.

«Խորապէս յուզուած քու ազնիւ հօրդ մահուան համար, իմ մտերիմ բարեկամիս ու դաշնակցիս, քու թագաւորութեանդ մասին իմ անկեղծ ու ջերմագին մաղթանքներս կը ղրկեմ՝ ցաւակցութիւններս յայտնելով հանդերձ։ Իցիւ թէ տեւական ըլլայ այն բարեկամութիւնը ո՛ր մեր տուները ու ժողովուրդը միացուցած է հօրդ թագաւորութեանը միջոցին։ Անոր յիշատակը յաւիտեան պիտի մնայ սրտիս մէջ։»

Վիլհէլմ Բ. սա հեռագիրը ուղղեց նաեւ Մարկարիթա թագուհիին.

«Ահեղապէս յուզուած քու արքայական ամուսնոյդ մահուանը համար, իմ հաւատարիմ բարեկամիս ու դաշնակցիս, թէ՛ ես և թէ՛ կայսրուհին քեզ կը ղրկենք մեր խորին ու անկեղծ ցաւակցութիւնները։ Իր ամբողջ էութեանը մէջ ասպետական, քաջ և հաւատարիմ, Ումպէրթօ մեռաւ զինուորի մը պէս։ Թո՛ղ Աստուած մխիթարէ զքեզ, անհուն վիշտիդ մէջ, և ոյժ տայ որդւոյդ բազուկին, որպէս զի կարենայ գործածել գաւազանը ու սուրը՝ իր ժողովուրդին բարեկեցութեանը և Իտալիոյ փառքին ու բարգաւաճմանը համար։ Ամուսնոյդ յիշատակը անմոռաց պիտի մնայ մեր սիրտին մէջ։»

—Անգլիոյ թագուհին երկուշաբթի առտու իմացաւ Ումպէրթօ թագաւորին մահը և անմիջապէս հեռագիր մը ուղղելով Մարկարիթա թագուհիին, խիստ համակրական խօսքերով ցաւակցութիւն յայտնեց։

—Սպանիոյ արքունիքը քսանմէկ օր սուգ պիտի պահէ։ Զօրավար մը և դիւանագէտ մը Սպանիոյ կողմէ ներկայ պիտի գտնուին Ումպէրթօ թագաւորին յուղարկաւորութեանը։

—Պելճիքայի թագաւորին եղբայրը անձամբ Պռիւքսէլի իտալական դեսպանատունը երթալով ցաւակցութիւն յայտնեց։

—Մ. Նահանգաց նախագահն ալ հեռագրով ցաւակցութիւն յայտնեց Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորին։

—Մարկարիթա թագուհին անցեալ երեքշաբթի օրը սա հեռագիրը ուղղեց Հռոմի քաղաքապետին.

«Մեծ ոյժ մը և մխիթարութիւն մը զգացի այն ցաւակցութիւններուն համար որոնք Իտալիոյ ամէն կողմերէն յայտնուեցան իմ կրած մեծ վիշտիս համար։ Շնորհակալութիւն կը յայտնեմ Հռոմ քաղաքին, որ ամբողջ Իտալիոյ սրտին զգացումները կը կեդրոնացնէ։»

—Մարկարիթա թագուհին նաեւ հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց Նափոլիի կարդինալ-արքեպիսկոպոսին.

«Բարձրեալն Աստուած լսէ ձեր աղօթքները և ոյժ տայ ինծի տանելու այս մեծ վիշտը։ Ձեր խօսքերը մեծ տպաւորութիւն մը բրին սրտիս. ո և է խօսք, ո և է մխիթարութիւն չի կրնար դարմանել այն աղէտը որուն ենթարկուեցայ, եթէ յոյս մը ունիմ այն ալ Աստուծոյ ողորմութիւնն է։»

—Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը ու Էլէնա թագուհին Կորֆուի մէջ իմացան Ումպէրթօ թագաւորին մահը. այդ միջոցին ճամբայ ելլելու վրայ էին։ Հեռագիրը Մարկարիթա թագուհիին կողմէ ուղղուած էր։ Կորֆուի կառավարական պաշտօնեաները Եէլա զբօսանաւը ղրկեցին այդ հեռագիրը։ Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը ու թագուհին անմիջապէս ճամբայ ելան։

—Սեւ Լերան կողմէ ցաւակցական հեռագիր մը ուղղուեցաւ Հռոմի քաղաքին։

—Ումպէրթօ թագաւորին յուղարկաւորութեան հանդէսին կազմակերպութեան մասին խորհրդակցելու համար Իտալիոյ մէջ խորհրդարանական յանձնաժողով մը կազմուած է։ Յուղարկաւորութեան հանդէսին նաւային հազար զինուորներ ներկայ պիտի գտնուին։ Բարիզի Արուեստահանդէսին իտալական ճիւղին մասնակցողները գեղեցիկ ծաղկեփունջ մը պիտի ղրկեն։ Ումպէրթօ թագաւորին մարմինը պիտի ամփոփուի Բանթէոնի մէջ՝ իր հօրը Վիքթօր Էմմանուէլի քով, որոնց մարմինները յետոյ կառուցուելիք դամբանի մը մէջ պիտի փոխադրուին։ Ամէն կողմերէ մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին յուղարկաւորութեան մասնակցելու համար։ Գերմանիոյ կայսեր անձամբ ներկայ գտնուելու լուրը կը հերքուի։ Կ'ըսուի թէ արտաքին գործոց նախարար ֆոն Պիւլով Հռոմ պիտի երթայ կայսեր կողմէ յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելու համար։ Սերպիոյ թագաւորին ներկայացուցիչը պիտի ըլլայ Սէլթաքովից զօրավարը։ Սերպիոյ արքունիքը հինգ օր սուգ պիտի պահէ։ Պապին փոխանորդը յուղարկաւորութեան պատրաստութիւններովը կը զբաղի։ Հռոմի արքայական պալատան մօտը գտնուած բոլոր կղերականները պիտի մասնակցին յուղարկաւորութեան հանդէսին։ Արքայական ամբողջ գերդաստանը մինչեւ Հռոմ պիտի հետեւի Ումպէրթօ թագաւորին դագաղին։

—Անցեալ հինգշաբթի Չէթինէի մայր եկեղեցին մէջ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Ումպէրթօ թագաւորին համար։ Իշխանական գերդաստանին բոլոր անդամները և դեսպանական մարմինը ներկայ գտնուեցան։ Նիքոլա իշխանը վեց շաբաթուան սուգ հրամայեց։

—Ումպէրթօ թագաւորին յուղարկաւորութեան համար Վէրտիի յանձնարարուեր է հոգեհանգստեան աղօթք մը պատրաստել, բայց մեծ երաժիշտը հիւանդ ըլլալով, Մասքանիի պիտի պատրաստէ այդ եղանակը։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Մոնցա, 4 օգոստոս.—Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը հրամանագիր մը ուղղեց բանակին, հրաւիրելով իրեն նկատմամբ տածել այն սէրը զոր ունէին Ումպէրթօ թագաւորին համար, և Իտալիոյ դրօշը միշտ վեր բռնել։

Հռոմ.—Թագաւորը հրամայեց որ Ումպէրթօ թագաւորին մարմինը օգոստոս 9ին (հինգշաբթի օրը) թաղուի Բանթէոնի մէջ։ Վիքթօր Էմմանուէլ յառաջիկայ շաբաթ օրինական երդումը պիտի կատարէ Խորհրդարանին առջեւ։

—Հարիւր հազար հոգի Կապիտոլի առջեւ հաւաքուելով համակրութեամբ ողջունեցին արքայական յայտարարութիւնը, մանաւանդ Իտալիոյ միութեանը և Հռոմի միշտ Իտալիոյ մայրաքաղաք մնալուն վերաբերեալ մասերուն համար։ Մամուլն ալ կը ջատագովէ յայտարարութիւնը։

—Բարիզ.—Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ Ումպէրթօ թագաւորին յուղարկաւորութեանը ներկայ գտնուելիք պատգամաւորութիւնը Հռոմ ուղեւորեցաւ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Լորտ Ռոպէրթս մանրամասնութիւններ հաղորդելով Բրէնզլոուի անձնատուութեանը վրայ, ինչպէս ծանուցինք, կ'ըսէ թէ 986 Պօէրներ՝ Քրուբի թնդանօթով մը՝ գերի ինկեր են։ Մառէշալը կը յարէ թէ հեռաւոր բլուրներու վրայ գտնուող քանի մը պօէր պետեր տակաւին կը վարանին անձնատուր ըլլալու, ըսելով որ իրենք Բրէնզլոուի հրամանին տակ չեն գտնուիր։ Լորտ Ռոպէրթս հրամայեր է Հընթըր զօրավարին անմիջապէս թշնամութեանց վերսկսիլ. ծանուցեր է Բրէնզլոուի որ իր զինուորներուն ձեռքը գտնուած բոլոր թնդանօթները եթէ չյանձնուին, անձնապէս պատասխանատու պիտի ըլլայ։

—Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը պաշտօնական ցուցակ մը հրատարակած է թէ մինչեւ յուլիս 31 հարաւային Ափրիկէի մէջ Անգլիացիներուն կորուստն է 36,559 հոգի. այդ հաշները բրիտականներէն մինչեւ իսկ հարիւրին տասը պակաս գինով կու տան: Աւստրական սենեակը որոշեց որ անգլիական ապրանքներուն նախկին վարկը վերահաստատելու մասին հարկ եղած միջոցներուն վրայ խորհրդակցութիւն կատարուի:

ՍԱՄՈՍԻ ընդհանուր ժողովին դիւանը և անդամներէն յիսուն հոգի հեռագրական ուղերձով մը երախտագիտութիւն յայտներ են Վեհ. Սուլթանին այն հոգածութեանը համար, որով հրամայած է Պետական Խորհուրդին վճռաբեկ ատեանին ընդհանուր դատախազ Նազըմ պէյը ղրկել նոյն կղզին՝ Սամոսցիներուն վիճակը քննելով հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար: Ինչպէս ծանուցինք Նազըմ պէյ իր պաշտօնը աւարտած ըլլալով Կ. Պոլիս ժամանեց և քննութեան արդիւնքը պիտի մատուցանէ Մեծ-Եպարքոսին:

ԱՅՏՆԻ նահանգին զինուորական հրամանատար Օսման փաշա՝ պաշտօնով Մանիսա գացեր է:

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Խոփէին բնակիչքն ալ Հիճազի երկաթուղիին շինութեանը համար իրենց մէջ հանգանակութիւն մը կատարելով արդիւնքը Կ. Պոլսոյ կեդրոնական յանձնաժողովին պիտի յանձնեն:

—Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշա գաւառակին մէջ 40,000 ղրշ. պիտի հանգանակուի նոյն նպատակով:

—Գոնեայի նահանգին մէջ 20,000 ոսկի պիտի հաւաքուի: Այդ հաշւոյն մէջ չէ կառավարական պաշտօնեաներու տալիք նուէրը: Զաթալճայի մէջ 110,000 ղրշ. և Քիւչիւք Չէքմէճէի մէջ 25,000 ղրշ. պիտի հաւաքուի:

—Հիճազի երկաթուղիին նպաստամատոյց յանձնաժողովը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, ամէն իրիկուն կայս. պալատ կը ղրկէ իր կատարած գործառնութեանց տեղեկագիրը որ սենեկապետ Իզզէթ պէյի միջոցաւ կը մատուցուի Վեհ. Սուլթանին:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Գերմանիոյ Կայսրը Կարմիր Արծիւ պատուանշանին մեծ խաչը տուաւ կայս. անձնական սպայակոյտին միւշիր Շաքիր փաշային, նոյն պատուանշանի երկրորդ աստիճանը՝ գնդապետ Ճէվատ ու Ալի Րիզա պէյերու: Բրուսիական Թագ պատուանշանի առաջին աստիճանը՝ կայս. Թիկնապահ Նասըր փաշային: Նոյն պատուանշանի երկրորդ աստիճանը՝ Աքիֆ պէյի:

ԷՍԿԻՇԷՀՐԻ քաղաքին չորս ժամ հեռուէն բերուած ջուրերուն համար յիսուն աղբիւրներ շինուելով բացումը պիտի կատարուի Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը:

Բ. ԴՈՒՌԸ, ամերիկեան դեսպանատան խնդրանօք, ամիս մը աւելցուց այն մէկուկէս ամսուան պայմանաժամին վրայ որով Ամերիկայէն Թուրքիա բերուած ապրանքներէն ալ արտադրող վայրի վկայական պիտի ուզուի՝ Ռումանիոյ, Սերպիոյ և Յունաստանի ապրանքներուն համար որոշուած մաքսային նոր սակացոյցին առթիւ: Այդ յաւելումը եղաւ Ամերիկայի և Օսմ. երկիրներու միջեւ եղած հեռաւորութեան պատճառաւ:

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ բարենորոգմանց յանձնաժողովը Թղթատարական հասոյթները աւելցնելու մասին ալ խորհրդակցութիւն կը կատարէ: Հեռագրական ու Թղթատարական վերատեսչութեան հաշուակալն ալ անդամ կարգուած է նոյն յանձնաժողովին:

ՃԷՎԱՏ ՓԱՇԱ.—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, սենեկապետ Թաիր պէյ Ճէվատ փաշայի ապարանքը գնաց և որպիսութիւնը հարցուց:

ԻԶՄԻՐ-ԳԱՍԱԲԱՅԻ երկաթուղիին ծանօթ խնդրոյն համար կազմուած յանձնաժողովը իր տեղեկագիրը մատոյց զոր նախարարաց Խորհուրդը նկատառութեան առաւ: Ընկերութիւնը երախտագիտական ուղերձ մը պիտի մատուցանէ Վեհ. Սուլթանին՝ այն բարեհաճ Իրատէներուն համար որով պիտի կարգադրուին կայս. կառավարութեան և նոյն Ընկերութեան միջեւ եղած անհամաձայնութիւնները:

ԱՆՏԱՌՆԵՐՈՒ կանոնագրին բարեփոխման յանձնաժողովը քննելով նաեւ անտառներու և հանքերու Նախարարութեան ներկայացուցած ծրագիրը, աւարտեց իր խորհրդակցութիւնները:

ԳՈՍՈՎԱՅԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.— Մանիթեօռ կ'իմանայ թէ Թուրքեւսերպ սահմանագլուխին վրայ պատահած դէպքը պարզ կռիւ մըն է եղեր Բրեյլավի և Միրոֆչէի գիւղացիներուն միջեւ՝ արօտավայրի մը սեպհականութեան խնդրին համար: Յանցաւորները երեւան հանելու նպատակով քննութիւն կը կատարուի:

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.—Յունաստան 48 ժամուան քարանթինա որոշեց Պէյրութի ժամանումներուն համար՝ արգիլելով այդ տեղէն ապրանքներուն մուտքը:

—Ռումանիա տասը օրուան քարանթինա որոշեց Պէյրութի ժամանումներուն համար:

—Իզմիրէն կը գրեն թէ Չէշմէի մէջ պատահած դէպքը ժանտախտ չէ:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հրապարակներու վրայ բուրդի գինը ինկած է:

—Ամերիկայի ու Ռուսիոյ մէջ քարիւղի գինը բարձրացած է:

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ վարչութիւնը խորհրդակցութիւն կը կատարէ երկու նոր շոգենաւերու շինութիւնը յանձնարարելու համար Անգլիա: Ատոնք հիմնականներէն մէկէն բոլորովին տարբեր պիտի ըլլան և պիտի նմանին Եւրոպայի գետերուն վրայ ու նաւահանգիստներուն մէջ բանող շոգենաւերուն: Երկու կողմէն ալ պիտի կրնան երթեւեկել, որով շուտով պիտի մօտենան կամուրջին:

ԷՐԶՐՈՒՄԻ նախկին դատարանին Հուգուգի ճիւղին նախագահ Ճեմիլ էֆ. 1835 ղրուշ ամսաթոշակով հանգստեան կոչուեցաւ:

ԷՍԿԻՇԷՀՐԻ գայմագամութիւնը վարդի տունկեր ուզած է ձեռնհաս պաշտօնարանէն, վասն զի տեղացիներէն ոմանք փափաք յայտներ են վարդենի մշակութիւն ընելու:

ՓԱԽՑՈՒՑԱԾ ԱՆԱՍՈՒՆ.—Մաքսային վերատեսչութիւնը նկատելով որ Պարսիկ աշիրէթներէ ոմանք արածելու պատրուակով կարգ մը անասուններ Էրզրումի նահանգը կ'անցնեն և այդ կերպով մաքսը կը փախցնեն, հարկ եղած հրահանգը տուաւ, որպէս զի այդ կարգի անասուններէն մաքս առնուի:

ՔԻՄԻԱԿԱՆ աշխատանոցներ պիտի հաստատուին նաեւ Տրապիզոնի, Իսքէնտէրունի, Իզմիրի, Բրէվէզայի և Շքոտրայի մէջ:

ՀԻՃԱԶԻ հեռագրական կայաններու համար պաշտօնեաներ կարգելու մասին հրահանգ տրուեցաւ Թղթատարական և հեռագրական վերատեսչութեան:

ԾԽԱԽՈՏՆԵՐԸ. — Ձեռնհաս պաշտօնարանը հրահանգ ղրկեց ամէն կողմ, որպէս զի ծխախոտներու արտերը քննուած ատեն եթէ առանց արտօնութեան կամ արտօնուած չափէն աւելի տնկուած ծխախոտները ջնջել հարկ ըլլայ, ապօրէն և անիրաւ գործողութիւններ չկատարուին:

ՇԷՅԽ-ՈՒԼ-ԻՍԼԱՄԻՆ խորհրդական Տէրվիշ Ալի Րիզա էֆ. որ հիւանդ էր, երէկ առտու մեռաւ:

ԻԶՄԻՏԻ մէջ Սարգիսեան էֆ. օճառի գործարան մը հաստատելով խնդրած էր որ օճառի պատրաստութեան յատուկ ձէթերը վեց ամիս մաքսէ զերծ ըլլան: Բ. Դուռը այդ մասին ձեռնհաս պաշտօնարանին կարծիքը հարցուց. այս վերջինն ալ մերժողական պատասխան տուաւ:

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ գործակատար Կէշով էֆ. որուն Սոֆիա ուղեւորիլը ծանուցինք, մաքսային խնդրին համար հրահանգներ պիտի ստանայ իր կառավարութենէն:

ՍՊԱՆՆՈՒԹԻՒՆ.—Բարա Միխալ անուն աւազակապետ մը որ Եանեայի Լուրոս գաւառակին մէջ կ'ասպատակէր և երբ հալածուէր Յունաստան կը փախչէր, Ֆրանեայի ագարակին մօտ ոստիկան-զինուորներու կողմէ սպաննուեր է:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Շաբաթ օրը Գարասիի մէջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեր է հինգ երկվայրկեանի չափ:

ԱԹԷՆՔԷՆ կը գրեն թէ Յունաստանի Երեսփ. Ժողովը նոյեմբերին պիտի վճռէ Թուրքեւհելլէն հիւպատոսական պայմանագրութեան վրայ:

ՀՈՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ մաքսատան մէջ գործուած զեղծումներուն քննութիւնը առաջ կը տարուի: Իգտամ կ'իմանայ թէ այդ զեղծումներուն առարկայ եղած թիֆթիքներուն մէկ մասին տէրը՝ առաջնակարգ վաճառական մը՝ աղերսագիր մը մատուցանելով ըսեր է թէ ինք մաքսերը ամբողջութեամբ վճարած է և թէ ըսուած զեղծումներէն բնաւ տեղեկութիւն չունի:

ՊԻԹԼԻՍԻ մէջ հաստատուած վարժապետանոցին բացումը կատարուելով բարեմաղթութիւններ եղեր են Վեհ. Սուլթանին համար:

ԱՀՄԷՏ ՀԻՄԶԻ ՓԱՇԱ, Եանեայի նախորդ կուսակալը ու զինուորական հրամանատարը, որ հիւանդ էր, աղջի գիւղերը մեռաւ:

ՍԵՒ ԼԵՌԱՆ և Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչութեան միջեւ պայմանագրութիւն մը կնքուեցաւ՝ Սեւ Լեռան աղերը հինգ տարի մատակարարելու համար:

ԵՐԷԿ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ.— Երկու տղաք այրած.—Երէկ գիշեր ժամ 2 ու կէսին Ղալաթիոյ մեծ փողոցին վրայ «Եւրոպա» Թատրոնին կից մաքարնայի վաճառատունէ մը հրդեհ ծագելով, ամբողջ այդ շէնքը և վրան գտնուած տունը և քովի տան վերի յարկը այրեցան: Վաճառատունը, որ ապահովագրուած է, Անթիբա անուն Հելլենացիի մը կողմէ վարձուած էր: Վրայի տունը բնակող Ջիչորուլօ անուն յոյն մարդու մը երկու զաւակները՝ մէկը մանչ 7 տարեկան ու միւսը աղջիկ՝ մէկ ամսուան չկրնալով ազատիլ, բոցերուն մէջ մնացին ու այրեցան: Հրդեհին ատեն գող մը ձերբակալուեցաւ որ մօտը գտնուած ժամագործի խանութէ մը երեսուն չափ ժամացոյց պարունակող պայուսակ մը չորթած էր ու կը փախչէր: Էթնիքի Հելլէն ապահովագրական Ընկերութիւնը 25,000 ֆր. վնասուած է և Հանս՝ 10,000 ֆր. և Բաթրիօթիք ու Ֆէնիքս ալ քիչ մը վնաս կրած են:

ԲՆԱԳԸՏՅԱՆԻ գիւղէն մէկ ժամ հեռուն՝ Ուզունճաօվայի մէջ, ուրբաթ իրիկուն, Վանեցի Սալիհ անուն մարդու մը դիակը գտնուեցաւ՝ շրջուն պահակախումբի մը կողմէ: Քննութիւն կատարուելով հաստատուեցաւ թէ ոճրին հեղինակն է Քեաղըլխանէ գիւղացի Հիւսէյին: Հասան կուրծքէն զարնուած էր դաշոյնով: Սպանեալը յաղթանդամ մարդ մըն է 30-32 տարեկան, երկայնահասակ: Ոստիկանութեան բժիշկները դիակը քննելով, թաղումը արտօնեցին: Ոճրին շարժառիթը սա է թէ Սալիհի տարած մէկ եզը մօտեր է այն ալջին չոր Հիւսէյին կը պաշտպանէր. այդ պատճառաւ երկուքին միջեւ կռիւ մը ծագեր է. կռիւը սաստկանալով գլրկընդխառն սկսեր են ծեծկուիլ և այդ միջոցին Հիւսէյին սպաններ է Սալիհը:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ հրդեհէն վերադարձող Սըրրի պէյ, երէկ գիշեր, ձիով Պօղազ Քէսէնէն անցած ատեն, անծանօթ մարդ մը զայն վիրաւորեց դաշոյնը կողը մխելով: Սըրրի ձիէն վար ինկաւ: Ոստիկանները հասնելով զայն հիւանդանոց ղրկեցին: Ոճրագործը՝ դատարկապորտ Թաթար Չէքէրիա՝ ձերբակալուեցաւ: Ոճրին շարժառիթը սա է թէ Սըրրի, անցեալները, Ղալաթիոյ մէջ վիրաւորած էր Չէքէրեան որ երէկ գիշեր վրէժ լուծած էր: Սըրրիի կեանքը վտանգի մէջ է:

ՈՍԿԵՂՋԻՒՐԻ 5 թիւ շոգենաւը երէկ ժամ 6ուէյսին կամուրջէն Էյուպ գացած ատեն ուղեւորներէն 25 տարեկան Յոյն մը ձիւալիի մօտ ոտքը սահելով ծովը ինկաւ և թէեւ զայն ազատելու համար ջանքեր եղան, բայց ծովուն մէջ անյայտ եղաւ:

ԼԸ ՄՈՒԱ ԼԻԹԷՐԷՐ Է ԲԻԲԼԻՕԳՐԱՖԻՔ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ (1900 օգոստ. 20)

Լ'Ասօմբսիօն.—Քօբբման վոէ.—Լը Բասիօնսբիկյ s'Օպէռամէրիօ.—Լա Ռանսօն տը լա կլուար.—Բրիզօն է բրիզօնիէ.—Լէ Նասիօն ա լ'Էքսբօզիսիօն.—Լէ գ'Սիմանց տիւ XX սիէկլ.—Քօզըրի լիդէրէր.—Բաժ ուպլիէ. Աֆդիւալիդէ սիանդիֆիք.—Քրօնիք տիւ Մուա.—Տօզ բրաքիք.—Լ'էսբրի աե Ֆրանս.—Քօնֆուռ տը ժէօ s'էսբրի.—Քուրիէ տը լա մօս.—Քարնէ պիպլիօկրաֆիք: Գին 1,25 ֆր.:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Առաջիկայ հինգշաբթի օր, Բերայի Սանթա-Մարիա եկեղեցւոյն մէջ հանգուցեալ Ումպէրթօ թագաւորին ի յիշատակ կատարուելիք հոգեհանգստեան պաշտօնին Ս. Պատրիարքը ներկայացուցիչ մը պիտի ղրկէ:

—Ս. Պատրիարքը իր կողմէ ներկայացուցիչ մը ղրկելով որպիսութիւնը հարցուց Յունաց Տ. Կոստանդիանոս Պատրիարքին, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ է:

—Պատրիարքարանի հին արձանագրութիւնները և պաշտօնագիրները մինչեւ հիմա կը պահուէին շէնքին գետնայարկը գտնուող նկուղի մը մէջ: Դիւանապետ Բարթող էֆ. Թէլեան քանիցս դիտել տուած էր թէ այդ խոնաւ նկուղին մէջ արձանագրութիւններն ու պաշտօնաթուղթերը կրնան ոչնչանալ, և պէտքը շեշտած էր զանոնք ուրիշ տեղ մը փոխադրելու: Կը լսենք թէ Պատրիարքարանի վերնայարկը, քարուկիր սենեակի մը մէջ կը փոխադրուին այդ տետրակներն ու թուղթերը, ուր առանձինն և կանոնաւոր դասակարգութեամբ պիտի զետեղուին:

—Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամներէն Գառնիկ էֆ. Համբարձումեան հրաժարած ըլլալով, Հոգաբարձութիւնը անոր տեղ անդամ ընտրեր է Պօղոս էֆ. Էնքսէրճեանը, և խնդրեր է Ս. Պատրիարքէն որ հաստատէ այս ընտրութիւնը:

—Կրթական Տեսուչ Փալագաշեան էֆ.ի հրաժարման պարագաներուն վրայ հետեւեալը կ'իմանանք.— Փալագաշեան էֆ. նախապէս առանց հրաժարման միտք ունենալու, իր երկամեայ տեղեկագիրը կը մատուցանէ Ուսումն. Խորհուրդին՝ որ անոր քննութիւնը կը յանձնէ իր անդամներէն Բարսեղ էֆ. Աւետիսեանի: Աւետիսեան էֆ. որ Ուսումն. Խորհուրդին ամէնէն յարգելի և ամէնէն կարող անդամներէն մէկն է, չափազանց անգոհացուցիչ կը տեսնէ Փալագաշեան էֆ.ի պաշտօնավարութիւնը և շատ աննպաստ տեղեկագիր մը կը մատուցանէ Ուսումն. Խորհուրդին: Այդ տեղեկագիրը հաղորդուելով Կրթական Տեսուչ էֆ.ին, այս վերջինը գրաւոր պատասխանով մը մէկտեղ կը ղրկէ իր հրաժարականը:

Ինչպէս գրած էինք արդէն, Ուսումն. Խորհուրդը կ'աշխատի յարմար մէկը գտնել այդ պաշտօնին համար, որուն Ս. Պատրիարքն ալ շահագրգռուելով յանձնարարեր է այս անգամուան ընտրութեամբ պաշտօնի կոչել խոհալ մէկը: Այս հոգածութիւնը շատ չէ՛ համարուիր, եթէ նկատի առնելու ըլլանք այն անսահման կարեւորութիւնն ու նշանակութիւնը զոր Կրթական Տեսչի պաշտօնը պէտք է ունենայ մեր կրթական գործին մէջ:

—Մանկավարժական կիրակնօրեայ վերջին դասախօսութիւնները տեղի ունեցան երէկ Բերայի Արհեստանոցին մէջ, սովորականէն աւելի բազմութեան մը ներկայութեան: Պէրպէրեան էֆ. երկարօրէն խօսեցաւ հոգեբանութեան վրայ: Իրմէ ետքը Սուրէնեան էֆ. խօսք առնելով բացատրեց անհատական իրաւանց ստացման օրինական պայմաններն ու պատժական օրինաց տարրական գիտելիքները, և փափաք յայտնեց որ վարժարաններու գոնէ բարձրագոյն կարգերու աշակերտներուն աւանդուին այս կարգի ծանօթութիւններ, պատշաճ դասագիրքերու միջոցաւ: Դասախօսութեանց այս շրջանը փակեց Տոքդ. Վահրամ էֆ. Թորգոմեան, կոկիկ և հակիրճ բանախօսութեամբ մը:

—Եգնաեան եղբայրները ապահովաբար իրենց շատ սքանչելի դիրք մը շինեցին Բարիզի մէջ, հոն հաստատելով ակնագործութեան այն աշխատանոցները որոնց մէջ Հայ գործաւորներ իրենց օրապահիկը կը ճարեն: Պարսից Վեհ. Շահը որ ծանօթ է արդէն իր գեղարուեստասիրական հակումներով, այս օրերս այցելեր է Եգնաեան եղբարց աշխատանոցը, և ցուցադրուած այլ և այլ մեծութեամբ, ձեւով ու գոյնով ադամանդները մեծ հետաքրքրութեամբ դիտելէ ետքը, իր բարձր շնորհաւորութիւնները յայտներ է:

—Ղալաթիոյ դպրաց դասին հաստատութեան 162րդ տարեդարձը կատարուեցաւ երէկ տեղւոյն եկեղեցւոյն մէջ, պատշաճ հանդէսով մը: Պատարագեց Տ. Մկրտիչ եպիսկոպոս Վեհապետեան: Դպրաց դասու 20ի չափ անդամները, որոնց կ'ընկերանային Բերայէն եկած դպիրներ ալ, ներդաշնակ կերպով կատարեցին արարողութիւնները: Պատարագէն ետքը Դպրաց դասը ճաշ տուաւ պատարագիչ Սրբազանին որ կէս օրէն ետքը նախագահեց տեղւոյն մանկապարտէզի հանդէսին:

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ակնուաշուք Տրդատ պէյ Տատեանի ընդ Ազն. Օր. Փօրթինէ Տէմիրճիպաշեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Խաչիկ էֆ. Խորասանճեան:

—Մեծապատիւ Գրիգոր էֆ. Քէօմիւրճեանի ընդ Օր. Աղաւնի Այնաճեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Պենոն էֆ. Գ. Տէյիրմէնճեան:

—Հանգուցեալ Մկրտիչ էֆ. Փափազեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս: Այրի Տիկին Պայծառ Ն. Կէվրէկեան և զաւակունք 108, Օհանճան էֆ. Տօղրամաճեան 108, ղրշ.:

Հանգուցեալ Մկրտիչ էֆ. Փափազեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 54 դահեկան նուիրած է Հիւանդանոցիս այրի Տիկին Մաղթիկ Վ. Գաբամաճեան:

(Հոգաբարձութիւն)

Հեռագիր Այսօրուան

ՔԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 5 օգոստոս.—Չինական աղբիւրէ առնուած լուրերը միշտ խառնաշփոթ են և հակասական: Ահաւասիկ այսօր Լոնտոն հասած հեռագիրները.

Զրոյց կայ թէ Բէքինի վրայ քալող միջազգային զինուորներու յառաջապահները ետ մղուեր են:

Հսու-Ջինկ-Չէնկ, չինեւռուսական երկաթուղիին տնօրէնը, գլխատուեր է:

—Լիու-Քինկ-Չէնկ իշխանը, որ օտարականներուն յայտնապէս թշնամի է, չինական զինուորներուն սպարապետ կարգուեցաւ:

—Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ օգոստոս 2ին հրատարակուած հրամանագիր մը կ'արտօնէ Բէքինի օտար դեսպանները բաց լեզուով թղթակցիլ իրենց կառավարութիւններուն հետ: Հրամանագիրը կ'արտօնէ նաեւ որ դեսպանները Թիէն-Ձին երթան՝ լաւ հսկողութեամբ:

—Մուքտէնի փոխարքայը հրամայեց սպաննել Մանջուրիոյ քրիստոնեաները: Միսիոնարները ինքնապաշտպանութիւն մը կը կազմակերպեն:

—Բէքինի վրայ քալող ռուս զինուորները կ'երեւայ թէ միւս տէրութիւններու զինուորներէն անկախաբար կը գործեն:

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերման զօրքերէն խիստ փոքր մաս մը պիտի մասնակցի Բէքինի վրայ քալող միջազգային զինուորներուն, որովհետեւ Գերմանիա ստիպուած է իր զօրքերուն մէկ մասը ետ առնել, Քիաօ-Չէուն պաշտպանելու համար:

ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ.—Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը և Էլէնա թագուհին չորեքշաբթի Հռոմ պիտի ժամանեն:

ՍԵՐՊԻԱ

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Այսօր մեծ հանդէսով կատարուեցաւ Աղեքսանտր թագաւորին ամուսնութեան հանդէսը՝ Տիկին Տրակա Մաշինի հետ: Վկաներն էին Զարին ներկայացուցիչը՝ Պ. Մանսուրով և Պ. Մէսթրովիչ: Դեսպանական մարմինը ամբողջութեամբ ներկայ էր:

ԱԼՖՐԷՏ ԴՈՒՔՍԸ

ՔՈԲՈՒՐԿ.—Սաքս-Կոթա-Քոպուրկի Ալֆրէտ դուքսին յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ ի ներկայութեան Վիլհէլմ կայսեր և Կալլէսի իշխանին:

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ

ԲԱՐԻԶ.—Պարսից Շահը Անգլիա պիտի չուղեւորի, Ալֆրէտ դուքսին մահուանը պատճառով:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՔԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԼԻ-ՀՈՒՆԿ-ՉԱՆԿԻ

ԼՈՆՏՈՆ, 5 օգոստոս.—Շանկայէն օգոստոս 5 թուականով կը հեռագրեն Ռոյթէրի թէ Լի-Հունկ-Չանկ անձնասպան եղեր է:

ԹԻԷՆ-ԹԻՆ.—Չինացիները բացին ջրանցքին դուռը, որով Թիէն-Ձինի և Բէքինի մէջտեղի երկիրը ողողուեցաւ: Երեսուն հազար Պոքսըրներ ութ մղոն հեռուն կը գտնուին Թիէն-Ձինէն ճակատամարտ մը անխուսափելի է:

ԲԱՐԻԶ.—Արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ Չէ-Ֆուի Ֆրանսական հիւպատոսէն 2 օգոստոս թուականով հեռագիր մը ստացաւ ծանուցանող թէ Մուքտէնի կառավարիչին մէկ յայտարարութիւնը կը հրաւիրէ Մանջուրիոյ ժողովուրդը սպաննել քրիստոնեաները: Կրօնական գրեթէ բոլոր հաստատութիւնները քանդուած են: Միսիոնարները ինքնապաշտպանութեան համար կը պատրաստուին՝ բնիկ քրիստոնեաներուն հետ:

ՊԷՏԷՐՍՊՈՒՐԿ.— Մագլէնվօքի զօրավարը կը հեռագրէ Չիթային օգոստոս 1 թուականով.— Օրլով զօրավարը կը հեռագրէ թէ մայիս 30ին իր զինուորներուն մէկ մասը յարձակեր է չինական կանոնաւոր զինուորներու վրայ, զորս ետ մղեր է՝ գրաւելով թնդանօթ մը, ութ դրօշներ և մեծաքանակ հրացան ու ռազմամթերք: Չինացի հրամանատարը ու 200 զինուորներ սպաննուեր են: Ռուսերուն կորուստն է 7 մեռեալ ու 20 վիրաւոր: Օգոստոս 4ին, կատաղի ճակատամարտէ մը ետքը, Ռուսերը գրաւեր են Այկունը:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քօնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	33
Ամէնէն բարձր գին	»	24	37
Ամէնէն վար գին	»	24	28 1/2
Ռումէլի երկաթ. գոց.	Ֆր.	110	12
Ամէնէն բարձր գին	»	110	50
Ամէնէն վար գին	»	109	50

ԲԱՑՈՒՄ 24 Յուլիս

Օսմ. Քօնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	35
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	110	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի ժէնէրալ Օթոմ.		0	34
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	18
Թմամուէչ բաժնեթ.		6	32
» Ժուրիսանս		205	—
« պարտաթ.		480	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		468	—
Թրանսվալ		80	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	25
» » » չէք		108	32
Բարիզ » »	Ֆր.	23	06 1/4
» » » չէք	»	22	98 3/4
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	67
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	22	12

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	25
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Բօլ էմբէրիալ	»	90	30
Քրիմիգ	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	01
Մէթալիք	»	96	—
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 4 Օգոստոս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	22
» » 3 1/2 %		102	20
Օսմ. Քօնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	10
) գոց.	»	23	10
» » » Բ.	»	—	—
« « « Գ.	»	—	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	532	—
Օսմանիէ	»	432	50
Ռումէլի երկաթուղի	»	111	75
Օսմ. մաքսատուն	»	507	—
Օսմ. Ռէժի	»	313	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %		481	—
Քրէտի Լիոնէ		1070	—
Իտալական Ռանթ	»	92	30
Սպանիական արտաքին	»	72	07
Էժիբսիէն ունիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	82	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	185
Դրամազեղջ	»	3 1/2	—

ՊՐՈՒՍԷԼ, 4 Օգոստոս

Օսմ. Քօնս. սէրի Դ.		23	70
Ռումէլիի երկաթուղի		110	50

ՊԷՐԼԻՆ, 4 Օգոստոս

Ռուպլը	»	216	12
Ռումէլիի երկաթուղի	»	109	30
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	285

ՎԻԷՆՆԱ, 4 Օգոստոս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	242	90
Ռումէլիի երկաթուղի	»	105	50
Օսմ. Ռէժի		288	50

ՍԳՈԴԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 18 սեպտ. 1888

Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,

Յորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոդի օշարակը. միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլային եւ անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ:

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ եւ յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու Մօռու ձկան իւղէն եւ կը յանձնարարեմ զայն:

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Բրիօրիթէ 4% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը կը ծանուցի թէ պայմանաժամը օգոստոս 15ին աւարտող թիւ 15 կտրոնին, ինչպէս նաեւ նոյն փոխառութեան վերջին օգոստոս 1/14ին կատարուած վիճակահանութեան ամորթները օգոստոս 1/14էն սկսեալ պիտի վճարուին Ղալաթիոյ օսմ. Պանքային կեդրոնատեղիին մէջ:

Կտրոններուն և պարտաթուղթերուն պէտք է միացնել թուաւոր պօրտըրօներ, որոնց տեղ պարտաթուղթ ունեցողներուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը որ յանձնումի թուականէն 10 օր յետոյ պէտք է ներկայացնել Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքայի սնտուկը, վճարուելու համար:

1—10

ԱԶԳ.—Հանր. Պարտքի Վարչութեան

1890ի 4% բրիօրիթէ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթ ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ, յառաջիկայ օգոս. 1/14ին յիշեալ պարտաթուղթերուն 21րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան պաշտօնարանին մէջ, Պոլիս, Ճըղալ օղլու փողոց:

* * *

1890ի 4% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթ ունեցողներուն նմանապէս կը ծանուցուի թէ, յիշեալ պարտաթուղթերուն 20րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան պաշտօնարանին մէջ յառաջիկայ օգոստոս 1/14ին: 2—10

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւացնէ: Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չի կայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը:— Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնացաւերէ անձերու դիմել Տքթ. Պաալի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երբեմն [illegible] ակռաները արհեստական ամենազգեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաները պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, եայլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն:

Ամէնէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պաալի լիովին գոհ մնալու համար: Արդէն իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն ստակը պիտի վճարէ:

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը:

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ ԿԵՐՊՈՎ ՀԱԳՈՒԻԼ և քիչ ծախք ընել, ընտիր ապրանք գնել և քիչ վճարել,—ահա ՃՇՄԱՐԻՏ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆԸ: Այս բանը նախ և առաջ անկարելի կ'երեւի մարդուս, բայց աշխարհիս է՛ն դիւրին բանը կը դառնայ, եթէ ուզուի ընտրութիւն մը ընել այն նորաձեւութեանց ճոխ մթերքին մէջէն, որ ծախու հանուած է «Օ ԲՐԷՆԴԱՆ»ի նոր վաճառատան մէջ, Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 345, Պօն—Մարշէի դիմաց: Այս վաճառատունն միակ կեդրոնն է ամէնէն ընտիր և ամէնէն շքեղ ապրանքներու, որք ամենամեծ աժնութեամբ ալ կը ծախուին:—Նորելուկ մետաքսեղէններ, որոնցմով է՛ն վայելուչ արդուզարդերը կրնան պատրաստուիլ՝ մէթրը 12, 15, 18 20 ղրշ.էն, տոկուն տեսակէ փայլուն սնդուսներ (ազլաս) 12—14 ղրշ.էն, բրդեղէններ՝ մէթրը 6 ղրշ.էն սկսեալ, չուխայէ գեղեցիկ և զարդարուն կրկնոցներ (մանդօ) 95—120 ղրշ.էն, ընտիր սնդուսէ կարճ շրջազգեստներ (մէսօ) 90—105 ղրշ.էն, ընտիր սնդուսէ զգեստներ պարզ կամ զարդարուն՝ 85 ղրշ.էն, սկովտական սնդուսէ հովանոցներ զարդարուն կոթերով 35 ղրշ.էն, և այլն և այլն: Ասոնցմէ զատ, մետաքսեղէն և բրդեղէն զանազան ապրանքներու, պատրաստ հագուստներու և ճաշակաւոր ու վայելուչ նորոյթներու ճոխ պէսպիսութիւն մը կը գտնուի միշտ նոյն վաճառատան մէջ՝ ամենաշահաւոր գներով: 7—12

ՀՐԱՇԱԼԻ ԴԵՂ ՄԸ

Կազդուրող, զօրացնող և արիւնը մաքրող դեղերուն ամէնէն ազդեցիկն զօրաւորն ու անուշահամը ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻՆ է որ խիստ դիւրաւ կը խմուի: Ձկան իւղը, Քինքինան և ուրիշ խոտախառն դեղերը շատ աննշան կը մնան ՆՈՒՐԻ-ԳԻՆԻԻՆ քով, որուն նկատմամբ բժիշկներու հազարաւոր նամակներէն հետեւեալները կարդացէք.

Սիրելի Պ. Նուրի, Հավր, 23 Յուն. 1899

Ձեր գինիին նկատմամբ արդէն յայտնած նպաստաւոր գաղափարներս անգամ մը եւս կը կրկնեմ. երբեք այս առիթէն կատարեալ և ազդու դեղ մը չէր հասած ձեռքս, տղայոց յատուկ հիւանդութեանց պարագաներուն՝ երբ հարկ ըլլայ ձկան իւղ գործածել, անոր տեղ ապահովապէս պէտք է տալ ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻՆ, որուն ազդեցութիւնը կրկնապատիկ է տձէն տեսակէտով: Ձեր գինին ուրիշ մէկ առաւելութիւնն ալ այս է որ, տղայք մեծ ախորժակով կը խմեն զայն և դիւրութեամբ կը մարսեն:

ՏՕՔԹ. ԺԻՊԷՐ

Բարիզ, 15 Նոյեմբ. 1898

Պ. Նուրի: Շատ անգամներ փորձած էի Ձեր գինին, տկարակազմ, անարիւն ու տժգոյն հիւանդներու և չնչառական գործարաններէ նեղուողներու վրայ և անոր շնորհիւ մեծամեծ յաջողութիւններ ձեռք բերած: Այս անգամ տուի զայն դեռատի աղջկան մը որ թոքերուն առկ գեղձեր (պէզ) ունէր եւ որոյ վրայ խոյլի (սրաճա) սկզբնաւորութիւն մը կը նշմարէի. ուրախ եմ յայտնել որ, չորս ամիս ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻ գործածելով հիմա բոլորովին առողջացած է աղջիկն, որուն նշանտուութիւնը կատարեցին երէկ:

ՆՕՔԹ. ՌԱՎԻՈՆ

Լրացնելու համար մեր պարտականութիւնը կը կրկնենք որ մի միայն եւ մի միայն ՆՈՒՐԻԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԳԻՆԻ առնէք առանց խաբուելու կեղծերէն կամ նմանութիւններէն, զորս շահամոլներ պիտի ջանան տալ ձեզ իբրեւ Նուրիի գինիին չափ ազդեցիկ դեղ, մի հաւատաք ՆՈՒՐԻԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԳԻՆԻՆ է միայն առողջարար:

ՏՕՔԹ. ՏԷԼՄԻ

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ:

80 7—12

Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԱՐՄՏԻՔ.—Ցորեն. — Վերջացող շաբթուն մէջ հասաւ 21,000 քիլէ կակուղ ցորեն որուն 6000 քիլէ Պոլշիք, 3000 Ռումէլի խառն, 4000ը Ռումէլի ճերմակ և 8,000 Անատոլու խառն: Կարծր ցորենէն այս շաբթու հասաւ 5000 քիլէ և ծախուեցաւ օխան 35-36 փարա: Հաճար. — Վաճառում չկայ պատրաստ ապրանք չըլլալուն համար: Իզմիրի մէջ ալ գործառնութիւնները կը պակսին: Եգիպտացորեն. — Հրապարակը հանդարտ է. վաճառում չկայ. գինը կ՚արժէ 22-22½ փր. օխան. Սեւ ծովի տեսակին արտածման համար օխան կ՚արժէ 21-21½ փարայի: Տեղականին համար օխան 23-23½ փարա: Իզմիրի մէջ քանի մը գործառնութիւններ եղան օխան 34-37 փարայի: Գարի. — Ծախուեցաւ 10,000 քիլէ Ռումէլի, Օտեսա և Մերսինի տեսակէն քիլէն 10½-11: Իզմիրի մէջ հրապարակը բանուկ է: Վարսակ. — Վաճառում չկայ: Գինը կ՚արժէ Սեւ ծովի տեսակին օխան 16-17 փր., Անատոլուի և Մարմարայի Նոր բերքին օխան 19-19½ փարա: Թռչնակեր. — Վաճառում չկայ. գինը կ՚արժէ Ռոտոսթոյի տեսակին օխան 37-38 փարայ. արտածման համար: Սուսամ.— Ծախուեցաւ 100 պարկ տեղականի համար օխան 104-105 փարա: Զմիւռնիոյ մէջ կը ծախուի տեղականը 103-104 ղրշ.ի: Լուբիա.—Վաճառում չկայ: Գինը Սեւ Ծովի տեսակին 100 օխան 87-88 ղրշ.ի. Սէլանիկի տեսակին 160-165: Անիսոն. — Վաճառում չկայ: Կը ծախուի 7-7½ Բիօ, 3½ Ռումէլի: Պրուսա՝ 4½-5 ղրուշի:

ԱԼԻՒՐ.—2300 պարկ Օտեսայի տեսակէն, պարկը 92-98, առաջին տեսակը, Բ. տեսակը՝ 84-88 և Գ. տեսակը 79-82 Մարսիլիա 8,000 պարկ 65-76, Վառնա 600 պարկ, պարկը 77-78 ղրուշի. (աբան 100 ղրուշէն):

ԳԱՂԹԱԲԵՐՔ.—Շաքար.—Թրիէսթէէն հասաւ 5400 պարկ: Ծախուեցան 5400 պարկ Թրիէսթէի տեսակէն, կենդինարը 84-87 ղչ.ի, ռուսական պարկը՝ 82 ղչ.ի: Խահուէ. Ժամանում և վաճառում 750 պարկ պարկը 7,25-8 օսմ. ոսկիի: Բրինձ.—Շաբթուան մէջ հասան 1700 պարկ եգիպտական, պարկը 75-80 ղրշ.ի. 1200 պարկ բանկուն պարկը 113 ղչ.ի և 200 պարկ բիզոն պարկը 41-42 Փր.ի: Մոմ.—Ժամանում և վաճառում չկայ: Կը ծախուի սնտուկը 59 ղրշ.ի Թունիզէ: Քարիւղ. — Թրանզիթի ընթացիկ գործառնութիւններ, սնտուկը 26 ղրշ.էն:

ԱԼՔՈԼ.—Շաբթուանս մէջ ժամանումը և վաճառումը կարեւոր գործառնութիւններ եղան օխան մէկ օսմ. ոսկիի:

ԱՐՏԱԾՈՒԵԼԻՔ ՆԻՒԹԵՐ.—Թիֆթիկ.— Ծախուեցաւ 990 հակ Պէյ Բազարի և Գարահիսարի գաւառներէն օխան 20-21½ ղրշ.ի: Բուրդ.—Վաճառում չկայ. ճերմակ բուրդին կենդինարը կ՚արժէ 255 ղրուշ Իզմիրի մէջ: Մետաքս. — Հրապարակը հանդարտ է. վաճառում չկայ: Մարսիլիոյ մէջ խոզակին և մետաքսին վաճառումը խիստ հանդարտ է: Իզմիրի մէջ խոզակի ժամանումները կը ծախուին դիւրութեամբ: Լիոնի մէջ Պրուսայի խոզակը կ՚արժէ 41-48, Սիւրիայինը 42-47½, Մարսիլիոյ մէջ մետաքսի և խոզակի խնդրանքը խիստ չափաւոր է: Կապերս.— Ժամանումը կը շարունակուի 1000 լիբրայի Գարապաղի, Շիրվանի, Խաղախի և ուրիշ կողմերէ: Աֆիոն.—Շաբթուան մէջ ծախուեցաւ 40 սնտուկ դեղօրէից համար. օխան 125-126½ ղրուշի: Իզմիրի մէջ հրապարակը բանուկ է: Դեղին մեղրամոմ. — Վաճառում անկարեւոր: Ճեհրի.—Վաճառում չկայ: Քայսէրիի տեսակին օխան կարժէ 2-2¼ ղրուշ. Էնկիւրիւինը 1.75-1.87½ ղրշ.ի և Զիլէ, Թոքատ, Զորումի տեսակներուն օխան 1.50-1.62½ փր: Գխտոր.—Վաճառում չկայ. Հրապարակը հաստատուն է. Մուսուլի սեւին օխան 10-11 ղրշ. կ՚արժէ, ճերմակինը 8-9: Կաշի. — Վաճառում գրեթէ չկայ. եզան կաշիին օխան 5 ղրուշ, կովինը 5, ոչխարի տեղական Թարմ կաշիին օխան 18-19 ղրուշ: Ընկոյզ.— Վաճառում չկայ: Կաղին.—Վաճառում չի կայ: Կենդինարը 170-175 ղրուշ: Հունձքը կը խոստանայ ընտիր տեսակ ըլլալ: Պտուղ. — Հրապարակին վրայ գործ չեղաւ: Սեւ չամիչ օխան 1¾-2 ղրուշ. ճերմակ չամիչ 2½-5 ղրշ: Սալեպ. Վաճառում չկայ: Ընտիր տեսակը կ՚արժէ 17-18, միջակը 15-16 ղրուշի:

Լ'ՈՒՐԲԷՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Հաստատուած 1838ին

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընկ.
76 միլիոն ֆրանք
Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ,
Բէլիթյէ փողոց թիւ 8 և 10
—o—
Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վոյվոտա, Լօրանտօ խան: Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Գաէտի Լիոնէ:

ՖՐԵՏ. ԼԷԵԼԱՑՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրբուլ և Մանչեսթըր մէջ բանող շոգենաւներ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ռոմէնեան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէսդըրիան	10500	Արըժըն	3000
Լանքասդըրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գօսդանիան	8000	Ալգաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 հին տեղը մաքսատան

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Օգոստ. 6ին Միճկրէյի, Անատոլուի եզեր.
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Օգոստ. 7ին Միճկրէյի, Մարսիլիա:
Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2.կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար, դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափին վրայ: 516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Որ ամէն երկու անգամ կը բանին Լիվէրբուլէ և Մանչեսթըր մէջ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Պոթնիա	4531
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթօն	2403
Ուլթոնիա	7268	Աղլաս	2393
Բավօնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2143	Մոռօզզօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գաղալոնիա	4845		

Դիմել առ ՃՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց 255

Արտօնատէր ՉԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	27,000,000
Պահեստի դրամ	»	52,002,500
Տարեկան հասոյթ	»	70,339,912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ՚ապահովագրեն մթերանոցներ, և բնակութիւններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագինով: 514
Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիասեան խան. 20 21 22

COMP RUSS
NAVIGATION A VAPEUR ET D
COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք
Գշ. 25 7 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի:
Դշ. 26 8 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրէտ, Բօրթ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քրիտ):
Եշ. 27 9 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Եշ. 27 9 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի
Ուր. 28/10 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի: 528

ՍԻՆԿԷՐ
ՅԱՑԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ:

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է:

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շիշլի ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց:

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին եաեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄՊՈԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիօնին դիմաց թիւ 13:

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տրը Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Եանըի գարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Չըպուքճեանց դիմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ:

Նորահնար եղանակաւ, ոսկէ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով:

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամահանութիւն:

Ե. Գ. Ջմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ՚ընդունին:

Ծանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ!! 197

ՎԷՆՍԱՆ ՓՈՑԱՃԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԺԿԱ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿԱ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Ճէլալ Պէյ խանի կից, թիւ 1.
Չիֆտէ Սէլէր մաղազասը

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին: Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիչներ (գասըգ պաղը), տեսակ տեսակ գրեխներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտակներ (միքրոսգոբ) փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ: Գիները խիստ աժան:

Լ'ԱՆՔՌԸ
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.	1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 339 միլիոն:

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
Գ. Գ. Կոմս Էտմոն Ջիլի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ.
» Ռոտոլֆ Հօեօս, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօեօս, Կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գուլեմօ Նաքօ, » » » »
» Անթուան Բրոքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայմ
Կառավարութեան Քոմիսէր
Գ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, Կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՈՆԷԼ ՖՕՆՏ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլու տուն:
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 202

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի
La VELOUTINE
CH^{les} FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS
534

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտօնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սբէրօ	1200
Գօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Գրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Գըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտանօ	5540	Օթիօ	4100	Թոլէտօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ֆլինօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօբբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրագօ	1841	Քլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուըպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գագօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Հօրալիօ շոգենաւը, նաւապետ Քրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 18ին:

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 11ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար:

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՉՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377

EMULSION SCOTT
ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իբօֆօսֆիթը: Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ՚օգնէ: Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՒԼԸ (սքրաֆա), ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԹԻՒՐՈՒՄԸ, ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ, ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ, ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ, ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ:

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներու և դեղավաճառներու քով:

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ 531

—)(66)(—

ԹԷՈՏՈՐ ՈՒԱՏՍ-ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

Դ.

ՕԼՈՒԻՆՆԵԱՆՑ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

4

—Ուիլտըրսբին, ըսաւ Սինֆի, ոտքի ելլելով. փոքր Եգիպտոսի դուքսը կը քնանայ, ինչպէս կը տեսնէք: Բուրգերուն շնորհքը կը խորդայ, ինչպէս կը լսէք: Հանճարի տէր մարդու մը ինքնակենսագրութիւնը հետաքրքրաշարժ է. բայց վախնամ թէ ձերինը պիտի շարունակուի մեր յաջորդ...

Բայց պարոն Օլուին կ՚ուզէ լսել...

—Ան, ինչպէս նաև մեր միւս հովուերգութեան սիրահար բարեկամները կանուխ կը պառկին և կանուխ կ՚ելնեն: Առտուն նախաճաշի համար կարմրախայտ պիտի բռնեն, և այս գիշեր տղուոր պըտոյտ մը պիտի ընենք:

—Ճիշդ իմ բարեկամս է ան, ըսաւ Ուիլտըրսբին: Ամէն բանէ վեր իմ բարեկամս է ան:

Ասոր վրայ մեկնեցան և մենք ալ մեր երեկոյեան զբաղումներուն մէջ առանձնացանք:

Հետեւեալ առտուն երկու նկարիչները մեր քով եկան: Ուիլտըրսբին առանձին կ՚ուրուագծէր, մինչդեռ Սինֆին, Ռօնան, Սիւիլն ու ես կարմրախայտ կ՚որսայինք անթիւ առուակներուն մէկուն մէջ:

—Ի՞նչ կը խորհիք հիմա իմ բարեկամիս վրայով, հարցուց ինծի Սիւիլ:

—Իմ հինգերորդ միսթիքականս է ան, պատասխանեցի. կը զարմանամ թէ ո՞վ պիտի ըլլայ վեցերորդը: Իրաւցընէ այնքան մեծ պատկերահա՞ն մըն է որքան կը կարծէ ինքզինքը. թէ ոչ իր արուեստը ծաղկազարդ բառերով կ՚սկսի ու կը վերջանայ:

—Կարծեմ. ըսաւ Սիւիլ, ցոյց տալով այն տեղը ուր Ուիլտըրսբին նստած կ՚աշխատէր. կարծեմ թէ այդ ճերմակ հովանոցին տակի տարօրինակ արարածը մեծագոյն արուեստագէտն է որ երբեք ապրած ըլլայ: Իր մօրը անօթի մեռնիլը իր միտքը դարձուցած է խե՛ղճ տղուն, բայց բարի նպատակի մը դարձուցած է, «Հաւատք և Սէրը» արդի մեծագոյն պատկերն է Եւրոպայի մէջ: Անտարակոյս սա առաւելութիւնը ունի որ գծած է ամենագեղեցիկ օրինակէ մը, Բաժոօղի պալատէն օրիորդ Կուճօնի պատկերէն:

Սիւիլ նոյն առտուն ըսած էր արդէն ինծի թէ մայրս որ շատ վատառողջ էր, հաստատուած էր հիմա Լոնտոն, ուր՝ իր կեանքին մէջ առաջին անգամ ըլլալով հանդիպած էր անոր Լորտ Սլիֆորտի տունը: Հակառակ իրենց կարծեաց տարբերութեան, մայրս և ինք փոխադարձ համակրութիւն մը ձեւացուցած ըլլալ կը թուէին: Ինքը ըսաւ ինծի նաեւ թէ մօրեղբայրս Սէսիլ Օլուին տ՚Ալվանլի նոր մեռած և իր բոլոր ստացուածքը ինծի թողած ըլլալով, շատ կը փնտռուէի ես: Հետեւաբար որոշեցի մեկնիլ Լոնտոն յաջորդ օրը, իմ կառքս թողլով Սինֆիին որ Ուիլտըրսբինին առջեւ պիտի նստէր իր պատկերը առնել տալու համար:

Այս խօսակցութեան միջոցին Սինֆի զբաղած էր բոլորովին ձկնորսութեան, և հեռուները գացած էր առուակին ի վեր, ու կրցայ տեսնել որ Սիւիլի աչքերը մեծ սքանչացմամբ անոր կը հետեւէին:

Դառնալով ինծի և երեսս նայելով ըսաւ.

—Երջանիկ չէ՞ն:

Յետոյ նորէն աչքերը դէպ ի Սինֆիին դարձնելով յարեց.

—Ահաւասիկ ամենագեղեցիկ աղջիկը ամբողջ Անգլիոյ մէջ:

Ե.

ՀԱՐՈՒՆ-ԷԼ-ՌԱՇԻՏ ՊԱՏԿԵՐԱՀԱՆԸ

1

Լոնտոն հասնելով և տեսնելով որ անհրաժեշտ էր քիչ մը ատեն հոն մնալ, գրեցի Սիւիլին, յուրեր ղրկելով Սինֆիին և իր հօրը, իմ բնակած վակօնիս վրայով:

Մայրս հաստատուած էր հիմա մօրաքրոջս տունը, ուր գացի զինքը տեսնելու, քաղաք հասնելէս քիչ յետոյ:

Մեր հանդիպումը շատ բռնազբօսիկ ու դժնդակ եղաւ: Ուինիֆրէտի հանդէպ մօրս անգթութիւնն էր որ ըստ իս բոլորովին կործանած էր երկու կեանքեր: Չէի գիտեր այն ատեն ի՛նչ ահաւոր պայքար կը մղուէր իր սրտին խորը՝ իր հպարտութեան ու խղճի խայթին միջեւ, Ուինիին հեռուները վանած ըլլալու խղճի խայթին միջեւ: Այնուհետեւ իր տխուր պարագան սորվեցուց ինծի թէ այն բոլոր հոգեկան տանջանքներուն մէջ որ մարդկութիւնը խենթեցնելու ատիճան խոցած են, խղճի-խայթ կարիճը ամէնէն զարհուրելին է: Բայց ուրիշ դէպքեր տեղի ունեցած էին անշուշտ, անիկա դեռ չհասած այն վիճակին ուր կարիճը կը խոցէ մահու չափ, ուրիշ ամէն կիրքեր, նոյն իսկ հպարտութիւնը և նոյն իսկ ունայնասիրութիւնը, և կը թագաւորէ սրտին մէջ գերագանցօրէն: Ջկրցանք զիրար դիմաւորել առանց իրարու նկատմամբ խանդաղատանք զգալու: Ինքը աւելի անհամբեր էր հասկնալու համար թէ ի՛նչ պատահած էր ինծի Ուինիին փնտռելու համար Ռաքսթօնէն մեկնելէս ի վեր: Ամբողջ պատմութիւնը ըրի իրեն՝ Ուինիին առաջին անգամ խրճիթին մէջ հանդիպելէս սկսելով մինչեւ Ուսնահարերու պանդոկին մօտ անոր պատահիլս: Այս ժամանակ ինքը դիպուածաւ յարաբերութեան մէջ մտած էր օրիորդ Տալրիմբըլի հետ, որ վերջին ատենները կտակի մը տիրացած էր և հիմա լաւագոյն պայմաններու մէջ էր: Օրիորդ Տալրիմբըլ Ուինիին իմացականութեան և մտաւոր մշակութեան մասին բարձր լեզուով խօսած էր, առանց մտածելու թէ առաւել քան երբեք սուր կերպով կը զգացնէր մօրս իր անիրաւութիւնը: Հասկնալով որ երաժշտութեան շատ սիրահար էի, մայրս համոզեց զիս որ շատ անգամ զինքը օպերայի կամ թատրոն տանիմ: Աւելի դժուարութեամբ համոզեց զիս որ խորհուրդ հարցնեմ բժիշկի մը, անքունութեանս նկատմամբ. և վերջապէս հաւանեցայ՝ թէեւ ակամայ՝ խորհուրդ հարցնել Տքթ. Միվարդին, ժամանակաւ Ռաքսթօնցի, և որ հիմա Լոնտոն կը բնակէր: Միվարդ իմ հիւանդութիւնս վերագրեց սեւամաղձութեան, և տեսայ որ կատարելապէս գիտէր պատճառը: Այդ պատճառաւ սիրտս բացի իրեն այս խնդրոյն վրայ: Ըսի ամէն ինչ որ վերաբերութիւն ունէր Ուինիֆրէտի հետ, Կալլէսի մէջ:

Խնդիրը հոգածութեամբ քննեց ու յետոյ ըսաւ.

—Պէտք է որ խոյս տաք այս [illegible] երերումներէն յոյսի և վհատութեան միջեւ: Ասոր համար լաւագոյն կը կարծեմ անկեղծօրէն ըսել ձեզ թէ Օր. Ուինի անտարակոյս մեռած է: Ենթադրելով նոյն իսկ որ Կալլէսի մէջ անդունդէ մը վար գլորած չըլլայ, կը կրկնեմ, ապահովաբար մեռած է: Անորինին նման ծանր [illegible] ջլախտ մը պէտք է մաշեցուցած ըլլայ զանի: Դժուար է ինձ կարծել թէ որ և է ջղային կազմուածք կարենայ դիմադրել այնքան սաստիկ և այնքան երկարատեւ հիւանդութեան մը:

Կը զգայի իր խօսքերուն [illegible] ճշմարտութիւնը, բայց բնաւ պատասխան չտուի:

—Բայց այս ձեր սփոփանքը թող ըլլայ, ըսաւ: Անոր մահը բարեբաղդութիւն մըն է իրեն համար, և անոր մեռած ըլլալուն գիտակցութիւնը բարեբաղդութիւն մը պիտի ըլլայ ձեզ համար:

—Բարեբաղդութի՞ւն ինծի համար ըսի:

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՃԵԱՆ

(Շարունակելի)